

วิธีการเพื่อความปลอดภัยในทางอาญา

4.1 แนวความคิดวิธีการเพื่อความปลอดภัยในทางอาญา

ในสภาวะการณ์ที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นที่มาของปัญหาอาชญากรรมซึ่งนับวันแต่จะทวีจำนวนและความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น รัฐจึงได้นำเอากฎหมายอาญามาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการควบคุมปัญหาอาชญากรรม มาตรการในกฎหมายอาญามี 2 มาตรการ คือ มาตรการป้องกันและมาตรการปราบปราม (มาตรการปราบปราม คือ การลงโทษ ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน¹ สำหรับ มาตรการป้องกัน คือ วิธีการเพื่อความปลอดภัย ในประมวลกฎหมายอาญามีอยู่ 5 ประเภท คือ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน กุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง²) ผู้กระทำผิดบางรายที่การลงโทษไม่อาจกีดกันการกระทำของเขาอย่างได้ผลเพียงพอ หรือโทษไม่อาจบังคับแก่บุคคลนั้นได้ ทั้งนี้ เพราะในบางกรณี การกระทำของบุคคลบางประเภทหรือพฤติกรรมบางลักษณะ ยังไม่อาจถือว่าเป็นความผิดต่อกฎหมาย แต่ลักษณะของบุคคลเหล่านั้นหรือพฤติกรรมนั้น ถึงขั้นที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่สังคมแล้ว และถ้าปล่อยให้บุคคลนั้นอยู่ในสังคมหรือพฤติกรรมดังกล่าวดำเนินต่อไป ก็จะนำมาซึ่งการกระทำความผิดได้ เช่น ผู้กระทำผิดคดีนิสัย คนวิกลจริต เด็กกระทำผิดซึ่งยังไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย เป็นต้น จึงเกิดแนวความคิดที่นำเอาวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในเชิงเป็นมาตรการป้องกัน ซึ่งเป็นแนวความคิดที่มาจากนักกฎหมายสำนักฝ่ายบ้านเมือง

---

¹ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18

²ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39

(positive school) ซึ่งได้เสนอในการประชุมระหว่างประเทศเกี่ยวกับกฎหมายอาญา แนวความคิดนี้ยึดหลักบุคคล ซึ่งโดยประวัติทางกรรมพันธุ์หรือโดยลักษณะการดำรงชีพ หรือโดยอาการทางสรีระวิทยาบางอย่าง มีอาการที่เป็นอันตราย อาจทำให้บุคคลนั้น เป็นภัยต่อสังคม อาการนี้อาจพบได้โดยทางการแพทย์ ก่อนที่บุคคลนั้นจะกระทำผิด เมื่อตรวจพบแล้วก็เป็นกรณียกฟ้องที่จะดำเนินการลงโทษ หรืออย่างน้อยก็ใช้วิธีการ เพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลนั้น การใช้ระบบอาการที่เป็นอันตรายของผู้กระทำผิดในหลาย ประเทศ มีกฎหมายยอมรับวิธีการให้ศาลมีอำนาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยก่อนมีการ กระทำผิดได้ เช่น กฎหมายของประเทศสเปน ปี 1933 (มาตรา 2) กฎหมาย โคลัมเบีย ลงวันที่ 31 มีนาคม 1936 (มาตรา 1) กฎหมายป้องกันสังคมของคิวบา (มาตรา 4813, 580 A 50) กฎหมายชิลวาโดร์ ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 1940 กฎหมายอุรุกวัย ลงวันที่ 22 ตุลาคม 1941 (มาตรา 2) กฎหมายเวเนซุเอลา ลงวันที่ 22 ธันวาคม 1950 (มาตรา 1) หรือกฎหมายฝรั่งเศส มาตรา 269 ที่ให้อำนาจศาล ในการที่จะสั่งกักกันคนจรจัด เพราะเห็นว่าการดำรงชีวิตเป็นคนจรจัดอาจนำไปสู่การ กระทำความผิดได้หรือกฎหมายฝรั่งเศสเกี่ยวกับผู้เยาว์ให้อำนาจผู้พิพากษาศาลเด็กที่จะ สั่งใช้มาตรการทางการศึกษาที่กำหนดไว้สำหรับเด็กหรือสำหรับผู้ใหญ่ ก็มีกฎหมายฝรั่งเศส ลงวันที่ 24 ธันวาคม 1953 และลงวันที่ 15 เมษายน 1954 ให้อำนาจศาลสั่งผู้ติด ยาเสพติดและผู้ติดสุรา เรือรังต้องเข้ารับการรักษาในสถานบำบัดตามลำดับ³ ด้วยเหตุนี้ รัฐต่าง ๆ จึงมักใช้มาตรการป้องกันเสริมหรือควบคู่ไปกับมาตรการลงโทษ เป็นต้นว่า ประเทศฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เบลเยียม อิตาลี ก็ได้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัย

³ โทเม กัททริมย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาลักษณะวิธีการ เพื่อความปลอดภัย ในองค์วิธีการเพื่อความปลอดภัย (กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติ การพิมพ์, 2533), หน้า 35-36.

มาใช้ควบคู่กับการลงโทษ เป็นผลให้สามารถควบคุมอาชญากรรมได้⁴ การป้องกันสังคมในที่นี้หมายถึงการป้องกันการทำลายความสงบสุขของบ้านเมืองหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย มิใช่เป็นการป้องกันด้วยวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะการป้องกันโดยวิธีหลังนี้เป็นลักษณะการแก้ไขหลังการเกิดการกระทำผิดขึ้นแล้ว เป็นการวิ่งตามปัญหาในลักษณะที่ตรงกับคำพังเพยที่ว่า "วัวหายแล้วล้อมคอก" แต่การป้องกันสังคมในที่นี้มุ่งที่จะป้องกันและแก้ไขผู้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมเสียก่อนที่จะปล่อยให้เกิดอาชญากรรมแล้ว อันเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงได้สร้างมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันสังคมขึ้น เช่น การให้การสงเคราะห์แก่คนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน หญิงโสเภณี ให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กกำพร้าอนาถา เด็กซึ่งประพฤติน่าไม่เหมาะสมแก่วัย เด็กซึ่งตกอยู่ในสภาพแวดล้อม อันเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อร่างกายจิตใจและศีลธรรม⁵ มาตรการป้องกันสังคม หรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้ มีวัตถุประสงค์เป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดหรือน่าจะกระทำผิดขึ้นในอนาคต รัฐจึงต้องหาวิธีการอันเป็นการหลีกเลี่ยงความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้ เป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่รัฐนำมาใช้เพื่อป้องกันสังคมมิให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายขึ้น และในกรณีที่เกิดการกระทำผิดขึ้นแล้ว ซึ่งการลงโทษไม่ให้ผลเพียงพอต่อการป้องกันสังคมจากการกระทำของบุคคลเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม วิธีการบังคับตามกฎหมายอาญานั้น แยกเป็นแนวความคิดได้ 2 แนวทาง คือ

⁴ กงคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย สำนักงานอัยการสูงสุด, รายงานการสัมมนา เรื่องการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน วันที่ 4-5 มิถุนายน 2534 (กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์, 2534), หน้า 104.

⁵ อถรร พานิชพันธ์, "วิธีการเพื่อความปลอดภัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), บทนำ.

แนวทางแรก เห็นว่า การลงโทษผู้กระทำผิดนั้นควรกระทำไปพร้อม ๆ กับการป้องกันแก้ไขให้เขากลับตัวเป็นคนดี และควรใช้นโยบายทางอาญาวิทยาและทัณฑวิทยามาผสม ผสานกันบังคับใช้แก่ผู้กระทำผิดพร้อมกันไปทีเดียว ระบบนี้เรียกว่า ระบบผสม (Unitary system of punishment) เป็นระบบที่ใช้อยู่ในสหรัฐอเมริกา ระบบผสมมีความเห็นว่าโทษ และวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น ไม่สามารถแบ่งแยกออกจากกันได้ เพราะเมื่อนำผู้กระทำผิด มาลงโทษเช่นจำคุกแล้ว ระหว่างที่ผู้นั้นกำลังรับโทษอยู่ ก็ย่อมจะมีการอบรมจริยธรรมและฝึกหัดอาชีพไปพร้อม ๆ กันอยู่นั่นเอง ซึ่งก็คือ การใช้โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยผสมผสานกันไป

แนวทางที่สอง เห็นว่า ควรแยกการลงโทษกับการแก้ไขผู้กระทำความผิดและการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยออกจากกัน โดยแยกบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาออกเป็น 2 ส่วนอย่างชัดเจน คือ โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย บทบัญญัติในเรื่องโทษจะรองรับบทปฏิบัติการลงโทษตามหลักทัณฑวิทยา ส่วนบทบัญญัติเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะรองรับบทปฏิบัติการป้องกันสังคม และการแก้ไขให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดี เป็นบทบัญญัติ 2 ส่วน แยกออกต่างหากจากกัน ระบบนี้เรียกว่า ระบบคู่ (Dual system of punishment) กฎหมายอาญาที่ใช้ระบบนี้ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น ประมวลกฎหมายอาญานอร์เวย์ และประมวลกฎหมายอาญาของไทย เป็นต้น ระบบคู่นี้เห็นว่าสามารถแยกโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยออกจากกันได้และสมควรแยกจากกันด้วย เพราะการลงโทษนั้นคำนึงถึงความผิดที่ผู้นั้นกระทำลงเป็นสำคัญ และการลงโทษกระทำไปเพื่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษเท่านั้น เช่น เพื่อให้หลบจำ เพื่อป้องปราม (Deterrence) มิให้ผู้ใดเอาเป็นเยี่ยงอย่าง เป็นต้น ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยมิได้คำนึงถึงความผิดที่ผู้กระทำ ได้กระทำลงไปเป็นสำคัญ หากแต่คำนึงถึงบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดเป็นหลัก และการบังคับใช้วิธีการ

เพื่อความปลอดภัย ก็มีวัตถุประสงค์ต่างกับการลงโทษอย่างมาก ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือวิธีการเพื่อความปลอดภัย ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแก้แค้นทดแทนและป้องปรามข่มขู่⁶

ในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ได้ให้ความสำคัญกับมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยดังกล่าว จนได้กำหนดเป็นนโยบายของรัฐให้มีการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39-50 ซึ่งบัญญัติมาเกือบ 40 ปีแล้ว มาใช้บังคับอย่างจริงจังเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) แผนแม่บทกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2530-2537)⁷ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย พ.ศ. 2533 และระเบียบกรมตำรวจ ว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรมตำรวจ พ.ศ. 2534 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2534 เป็นต้น เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของสังคมให้ดีขึ้น

4.1.1 ความหมายและขอบเขต

ก. ความหมาย

วิธีการเพื่อความปลอดภัย (Measures of Safety) หมายถึง มาตรการที่รัฐใช้บังคับแก่บุคคลเป็นรายบุคคล เพื่อป้องกันผู้มีสภาพน่ากลัวว่าจะกระทำความผิดหรือผู้มีสภาพอันตรายต่อสังคม มิให้กระทำความผิด หรือกระทำความผิดขึ้นอีก เป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐนำมาเสริมใช้เพื่อเป็นมาตรการป้องกัน เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง นอกจากการปราบปรามรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง ซึ่งการลงโทษเพียงอย่างเดียวไม่อาจกีดกันได้ หรือโทษไม่อาจใช้กับกระทำของบุคคลบางประเภท

⁶ชาญวิทย์ ขอดมณี, "วิธีการเพื่อความปลอดภัย : แนวความคิดและข้อสังเกตบางประการ," ในกองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรมอัยการ, การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย (กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์, 2533), หน้า 76-77.

⁷กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย สำนักงานอัยการสูงสุด, รายงานสัมมนาเรื่อง การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและแนวทางแก้ไขปัญหาคดีอาชญากรรม ปฏิบัติงาน วันที่ 4-5 มิถุนายน 2534, หน้า 52.

จึงเป็นมาตรการที่นำมาใช้เสริมวิธีการลงโทษ เช่น คนกระทำผิดติดนิศัย คนจรจัดไม่มีที่อยู่ เป็นหลักแหล่ง มิได้ประกอบการทำงานหาเลี้ยงชีพ ผู้ประพฤติดนทำกรรังแก ข่มเหง บู่เชิญ กระทำด้วยประการใดโดยมิชอบให้บุคคลอื่นเกรงกลัว ผู้ประพฤติดนทำความเดือดร้อน แก่บุคคลอื่น จนทำให้บุคคลอื่นไม่อาจประกอบอาชีพการงานหรือมีความเป็นอยู่โดยปกติ ผู้กระทำผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพยาเป็นอาจิม ผู้กระทำผิดโดยอาศัยโอกาสจากการ ประกอบอาชีพ วิชาชีพ เด็กที่ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย คนวิกลจริต ฯลฯ นอกจากนี้ การลงโทษจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้มีการกระทำผิดคิดขึ้นแล้ว แต่ก่อนที่ผู้ใดจะได้กระทำ ความผิดขึ้น แม้จะมีพฤติการณ์น่ากลัวอันตรายว่าจะก่อเหตุร้ายขึ้น ก็ไม่มีทางลงโทษผู้้นั้นได้ ในกรณีเหล่านี้ จำเป็นที่ต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อป้องกันและนำมาใช้ปฏิบัติ ต่อผู้มีสภาพเป็นอันตรายต่อบุคคลหรือสังคม มิให้มีการกระทำผิดขึ้นในอนาคต⁸

อย่างไรก็ตาม วิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษ ต่างก็เป็น สภาพบังคับ (Sanction) ในทางกฎหมายอาญา โดยมาตรการทั้งสองถูกกำหนดขึ้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในทางอาญาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการ เพื่อความปลอดภัยและโทษ มีลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกัน พอเปรียบเทียบได้ คือ⁹

1. ลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่คล้ายคลึงกับโทษ

วิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษ ได้ใช้ทฤษฎีหลัก nullum crimen, nulla poena sine lege ร่วมกัน จึงทำให้วิธีการเพื่อความ ปลอดภัยและโทษ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ

1.1 วิธีการเพื่อความปลอดภัย จะนำมาใช้ได้ต่อเมื่อมี กฎหมายบัญญัติไว้

⁸ถาวร พานิชพันธ์, "วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยกระบวนการยุติธรรมทาง ศาล," ในกองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรมอัยการ, การบังคับใช้วิธีการเพื่อความ ปลอดภัย (กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์, 2533), หน้า 97-98.

⁹โกเมน กัทรภิรมย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะวิธีการเพื่อ ความปลอดภัย, หน้า 27-29.

1.2 จะนำมาใช้ได้ต่อเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว

1.3 ต้องให้ศาลเป็นผู้กำหนด

1.4 วิธีการที่จะนำมาใช้บังคับ ต้องเป็นไปตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁰

1.5 การอภัยโทษ อาจใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ ซึ่งมีเหตุผลว่าไม่อาจจะจำกัดอำนาจประมุขแห่งรัฐที่จะใช้อำนาจพิเศษในการให้อภัยโทษนี้ได้¹¹

2. ลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่แตกต่างจากโทษ

2.1 การลงโทษนั้นคำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำผิด

แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบทางอาญาของผู้กระทำผิด โดยคำนึงถึงลักษณะหรือ สภาพของบุคคลหรือสิ่งของที่เรียกว่า "สภาพที่เป็นอันตราย"

2.2 การลงโทษเป็นการทำให้ผู้กระทำผิดได้รับความ

ลำบาก แต่การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ไม่มีความประสงค์จะให้ได้รับความลำบาก วิธีการเพื่อความปลอดภัยใช้เพิ่มเติมจากโทษหรือใช้แทนโทษ เมื่อสภาพของผู้นั้นไม่จำเป็นต้องลงโทษ จึงไม่เป็นการทำให้ลำบากหรือทำให้ได้รับทุกข์¹²

2.3 การลงโทษจะทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นการเสื่อมเกียรติ

แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยหลักแล้วไม่ถือว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติแต่อย่างใด

¹⁰ หมายถึง ผู้ที่จะถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย มีโอกาสต่อสู้คดี เช่นเดียวกับการพิจารณาความผิดที่เป็นโทษ

¹¹ การอภัยโทษแก่วิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์และอาจกลับเป็นโทษด้วยซ้ำไป ถ้าหากผู้ได้รับการอภัยนั้นยังมีสภาพที่เป็นอันตรายอยู่

¹² วิธีการเพื่อความปลอดภัย บางครั้งก็อาจทำให้ได้รับความทุกข์เหมือนกัน เช่น วิธีการจะต้องจำกัดหรือตัดเสรีภาพของผู้ถูกบังคับ เช่น การกักกัน มักไม่ต่างจากโทษจำคุกเท่าไรนัก แม้ว่าจะใช้วิธีการที่ดีเพียงใดก็ตาม

2.4 การลงโทษกำหนดตามสัดส่วนของความผิด

ส่วนมากจะมีระยะเวลาสั้น แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นตรงข้าม โดยมากจะใช้เวลานานกว่า และไม่ได้กำหนดตามความหนักเบาแห่งความผิด แต่ขึ้นอยู่กับสภาพที่เป็นอันตรายของผู้กระทำผิด

2.5 การลงโทษมีลักษณะ เป็นการกำหนดไว้ตายตัวล่วงหน้า

แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่มีลักษณะกำหนดตายตัว โดยผู้บัญญัติกฎหมายหรือผู้พิพากษา ไม่อาจกำหนดเวลาที่ผู้กระทำผิดจะแก้ไขการกลับตัวได้ล่วงหน้า เพราะการกลับตัวขึ้นอยู่กับสภาพที่เป็นอันตรายนั้นหมดไปแล้วหรือไม่

2.6 คำพิพากษาที่ให้ลงโทษ จะต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุด

ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้¹³ ตามสภาพที่เป็นอันตรายของผู้กระทำผิด

2.7 หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง ไม่ใช้กับวิธีการเพื่อความ

ปลอดภัย

2.8 โดยที่สภาพที่เป็นอันตรายของผู้กระทำผิด อาจยังมีอยู่

หลังจากคดีขาดอายุความแล้ว ดังนั้น อายุความที่เกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย จึงไม่เหมือนกัน

2.9 นิรโทษกรรมมักไม่ใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

2.10 การล้างมลทินไม่ใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

2.11 การรอกการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่มี ไม่

เหมือนการรอกการลงโทษ

2.12 เหตุบรรเทาการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่มี

¹³ประมวลกฎหมายอาญาเดนมาร์ก มาตรา 60 มาตรา 75 ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี มาตรา 208 กฎหมายป้องกันสังคมเบลเยียม ค.ศ. 1930 มาตรา 28 กฎหมายฝรั่งเศส Ordonnance 2 Fev. 1945 มาตรา 27 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46

2.13 หลักเรื่องการไม่ลงโทษความผิดซ้อน ไม่ใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

2.14 โทษจะลงก่อนคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ได้ แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางอย่างอาจบังคับได้ แม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุด เช่น การให้การศึกษาแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์

2.15 การลงโทษศาลเป็นผู้กำหนด ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยอาจมีได้ตามกฎหมายอื่น¹⁴ โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางชนิดได้¹⁵

8. มาตรการริบทรัพย์สิน (Forfeiture of property หรือ Confiscation) เป็นทั้งโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางชนิดได้¹⁶

โทษริบทรัพย์สินเป็นโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งแต่เดิมมีลักษณะเป็นการริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิดอาชญากรรมเป็นของรัฐทั้งสิ้น เรียกว่า ริบราชบาต โทษในลักษณะนี้ถือว่าร้ายแรง เป็นผลร้ายแก่ครอบครัวของผู้กระทำความผิดมากเกินไป ต่อมาในระยะหลังกฎหมายจึงมีการเปลี่ยนแนวคิดในการริบทรัพย์สินมาเป็นการริบเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิด

ในปัจจุบันโทษริบทรัพย์สิน มีลักษณะเป็นทั้งโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย เหตุที่ถือว่าการริบทรัพย์สินเป็นโทษ เพราะทำให้ผู้กระทำความผิดสูญเสียทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือได้ใช้ในการกระทำความผิด และในขณะเดียวกันโทษริบทรัพย์สิน ก็มีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่ด้วย เพราะการริบทรัพย์สินของ

¹⁴ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 43 พ.ศ.2502 และพระราชบัญญัติกำหนดวิधिปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมการอบรมและการฝึกอาชีพ ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 43 พ.ศ.2503.

¹⁵"คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ รต.1/2513," ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 87 ตอน 4 หน้า 181.

¹⁶ถาวร พานิชพันธ์, "วิธีการเพื่อความปลอดภัย," หน้า 21-23.

ผู้ัน ก็เพื่อป้องกันสังคมมิให้ผู้กระทำผิดนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำผิดอีก หรือริบทรัพย์สินของผู้ัน ซึ่งทำหรือมิไว้เป็นความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำผิด

การลงโทษริบทรัพย์สิน มีลักษณะเป็นการทดแทนความผิดที่เขาก่อขึ้น โดยทำให้เขาสูญเสียทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำผิด และมีผลเป็นการข่มขู่ผู้กระทำผิดด้วย เพราะทำให้เขาเกรงกลัว ทั้งนี้ เพราะทรัพย์สินบางชนิดมีราคาสูงมาก เช่น รถแทรกเตอร์ที่ใช้ไถที่ป่าสงวนแห่งชาติหรือรถยนต์ที่ใช้ลักลอบบรรทุกไม้ที่มีขอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น การริบทรัพย์สินดังกล่าวจะทำให้ผู้ต้องโทษได้รับความเสียหายทางทรัพย์สินมากพอสมควร นอกจากนี้ การริบทรัพย์สินยังมีผลเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำผิดใช้ทรัพย์สินที่ถูกริบเป็นเครื่องมือในการกระทำผิดอีก เช่น เลื่อยยนต์ที่ใช้ตัดโค่นต้นไม้ใหญ่ ๆ ได้ ภายในไม่กี่นาที อย่างไรก็ตาม โทษริบทรัพย์สินไม่มีผลโดยตรงต่อการแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้กระทำผิด

การริบทรัพย์สินนั้น ประเทศต่าง ๆ ได้บัญญัติไว้แตกต่างกัน บางประเทศก็บัญญัติให้การริบทรัพย์สินเป็นโทษ เช่น ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ประมวลกฎหมายอาญาจีนคณะชาติ บางประเทศก็ได้บัญญัติให้ริบทรัพย์สินเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่น ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ร่างประมวลกฎหมายอาญาของไทย ปี พ.ศ. 2491¹⁷ ประมวลกฎหมายฝรั่งเศส¹⁸

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

¹⁸ โกอเมน ภัทรภรณ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 31-32.

ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยปัจจุบัน ได้บัญญัติถึงการริบ
ทรัพย์สินไว้ในมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34¹⁹ ริบทรัพย์สินตามมาตรา 18²⁰

¹⁹ประมวลกฎหมายอาญาแบ่งการริบทรัพย์สินออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทรัพย์สินที่ต้องริบโดยเด็ดขาด (มาตรา 32)
2. ทรัพย์สินที่ต้องริบ เว้นแต่จะเป็นของบุคคลอื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย
กับการกระทำผิด (มาตรา 34)

3. ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะริบ (มาตรา 33)

มาตรา 32 บัญญัติว่า "ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมิไว้เป็น
ความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษา
หรือไม่"

มาตรา 33 บัญญัติว่า "ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตาม
กฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำผิด หรือ
- (2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยการกระทำผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยกับการ
กระทำความผิด"

มาตรา 34 บัญญัติว่า "บรรดาทรัพย์สิน

- (1) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา
150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ

(2) ซึ่งได้ให้เพื่ออุ้มใจบุคคลให้กระทำความผิดหรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่
บุคคลได้กระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยใน
การกระทำความผิด"

- ²⁰มาตรา 18 โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้ (1) ประหารชีวิต
(2) จำคุก (3) กักขัง (4) ปรับ (5) ริบทรัพย์สิน

ประมวลกฎหมายอาญาถือว่าเป็นโทษ แต่เนื่องจากลักษณะของโทษมีความมุ่งหมายที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยาก ต้องเสียทรัพย์สิน และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 221 กำหนดไว้ว่า ผู้ที่จะถูกลงโทษได้นั้น ต้องเป็นผู้กระทำความผิด จึงเห็นได้ว่าการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 (ยกเว้นทรัพย์สินซึ่งบุคคลมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด อันหมายถึง ทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดจัดหาหรือเตรียมหรือพาไปเพื่อใช้ในการกระทำความผิด แต่มิทันได้ใช้) และมาตรา 34 มีลักษณะเป็นการลงโทษ เพราะทำให้ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินต้องได้รับความทุกข์ยาก ต้องสูญเสียทรัพย์สินของตนไป หรือมิให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลจากการกระทำความผิดของตน โดยริบสิ่งที่ได้มาในการกระทำความผิด ส่วนการริบทรัพย์สินตาม มาตรา 32 และทรัพย์สินซึ่งบุคคลมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดนั้น เป็นการบังคับริบทรัพย์สินทั้งแก่ของผู้ที่มีได้กระทำความผิดและของผู้ที่ไม่ได้ถูกลงโทษตามคำพิพากษา ซึ่งการริบทรัพย์สินชนิดนี้ มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากหรือจงใจให้เป็นผลร้ายดังเช่นโทษ แต่ทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมิไว้เป็นความผิดตาม มาตรา 32 นั้น กฎหมายถือว่าทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะสภาพที่เป็นอันตรายต่อสังคม จำเป็นต้องป้องกันมิให้ผู้ใดทำหรือมิไว้เป็นความผิด ส่วนทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม มาตรา 33 (1) ตอนท้าย นั้น หมายถึง ทรัพย์สินโดยสภาพ เป็นสิ่งที่ใช้เพื่อการกระทำความผิด อันมิได้หมายความถึง ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในกิจกรรมธรรมดาแล้วนำไปใช้เป็นการกระทำความผิดเป็นครั้งคราว แต่การริบทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดในที่นี้ เฟ่งเล็งถึงสภาพของสิ่งของที่เป็นอันตราย เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลเตรียมจะใช้ในการตัดฟันไม้หวงห้าม โดยมีได้รับอนุญาต ซึ่ง

²¹มาตรา 2 บัญญัติว่า "บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย"

พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดได้มาในขณะที่จะลงมือกระทำความผิดอยู่พอดี²² จะเห็นได้ว่าการริบทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดตาม มาตรา 32 และทรัพย์สินที่ผู้ใดมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา 33 (1) ตอนท้าย นั้น เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ดังได้กล่าวแล้วในประมวลกฎหมายอาญาไทย การริบทรัพย์สินนั้นบางประเภทมีลักษณะเป็นโทษ บางประเภทก็มีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย แต่เนื่องจากการบัญญัติกฎหมายนั้น ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและความคู่กันไปด้วย ดังนั้น หากแยกบัญญัติว่า การริบทรัพย์สินบางประเภทเป็นโทษ บางประเภทเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอาจทำให้ฉงน จึงบัญญัติรวมให้การริบทรัพย์สินไม่ว่าประเภทใดเป็นโทษทั้งหมดทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ซึ่งบัญญัติให้การริบทรัพย์สินอยู่ในหมวดเรื่องโทษทั้งหมด ทั้งที่นักนิติศาสตร์เยอรมันก็เห็นว่าการริบทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดฐาน Larcenies ตามมาตรา 245 (3) หรือการริบทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ล่าสัตว์หรือตกปลาตามมาตรา 295 มีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่นกัน²³

ข. ขอบเขต

วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา นอกจากมี 5 ประเภท คือ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันตัวคนคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง ตามมาตรา 39-50 แล้ว ยังมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม กฎหมายอื่น²⁴ คือ

1. วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ใช้ต่อบุคคลผู้เป็นภัยต่อสังคม ตามคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 22 และฉบับที่ 34

²² ยืนหยัด ใจสมุทร, คำอธิบายพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2538), หน้า 278-292.

²³ ถาวร พานิชพันธ์, "วิธีการเพื่อความปลอดภัย," หน้า 23.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-178.

2. วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ใช้เมื่อเด็กกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 77 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2506 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 163 (พ.ศ.2515) มาตรา 31 มาตรา 33 และมาตรา 34

นอกจากนี้ ก็ยังปรากฏว่ามีมาตรการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่รัฐใช้ต่อคนบางจำพวก ซึ่งมีความประพฤติอันไม่สมควร แต่ยังไม่ถึงขั้นจะเป็นอันตรายต่อสังคม คือ

1. การรอกการลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 มาตรา 57
2. การพักการลงโทษ (Parole) ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาตรา 32 และมาตรา 58
3. ระบบคำพิพากษาไม่ตายตัว
4. การชลอการฟ้อง (Suspended prosecution)
5. การคุมประพฤติ (Probation)
6. การขังและการถอนใบอนุญาตขับรถ ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522
7. มาตรการที่ใช้ต่อคนขอทาน ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ.2484
8. มาตรการที่ใช้ต่อผู้แสวงหารายได้ด้วยการค้าประเวณี ตามพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ.2503 และ
9. การเนรเทศ ตามพระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ.2499 และพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ.2490

4.1.2 เจตนารมณ์ของกฎหมาย

วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีเจตนารมณ์ในการป้องกันสังคมมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นในอนาคตเป็นการป้องกันโดยเฉพาะ (Special prevention) โดยมุ่งถึงลักษณะหรือสภาพของบุคคลหรือสิ่งของที่เรียกว่า "สภาพที่เป็นอันตราย"

ซึ่งอาจทำได้ด้วยการตัดมิให้มีโอกาสกระทำผิดอีก (Incapacitation) เช่น การควบคุมบุคคลวิกลจริตไว้ การกักกัน และการปรับปรุงแก้ไข (Reformation) เช่น การรักษาผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดสุรา เรื้อรัง การให้การศึกษาฝึกอาชีพแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เข่าว เจตนาารณห์หรือวัตถุประสงค์ใน การลงโทษ แม้จะเพ่งเล็งถึงการป้องกันมิให้เกิดความผิดขึ้นในอนาคตด้วยเช่นเดียวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ตาม แต่ก็มุ่งทดแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้นแล้วหรือเกี่ยวข้อง ไปถึงความรับผิดชอบของผู้กระทำผิด และเพื่อป้องปรามข่มขู่ด้วย ซึ่งความประสงค์ส่วนนี้แทบจะไม่มีอยู่เลยในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย²⁵

วิธีการเพื่อความปลอดภัย ถูกกำหนดขึ้นตามสภาพที่เป็นอันตราย ซึ่งบุคคลนั้นแสดงออกมาน่าจะกระทำผิดขึ้นในอนาคต รัฐจึงต้องหาวิธีการมิให้ความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมเกิดขึ้นหรือมิให้เกิดขึ้นอีก เป็นการหลีกเลี่ยงความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ผู้กระทำผิดติดนิสสัย ก็ให้มีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือกักกัน (Preventive detention) ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน²⁶ มาตรา 429 ประมวลกฎหมายอาญาออร์เวย์²⁷ มาตรา 39 a กำหนดให้ควบคุมโดยไม่มีกำหนดเวลาหรือนานเท่าที่ผู้กระทำผิดยังน่าจะเป็นอันตรายอยู่ผู้กระทำผิดติดนิสสัยนี้ ประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 41 กำหนดให้ศาล พิจารณากักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี และไม่เกิน 10 ปี โดยขณะกักกันก็ให้มีการคณิสสัย ฝึกอาชีพ หรือศึกษาอบรม กรณีคนทำผิดขณะจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ตาม ประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 48 ให้อำนาจศาลสั่งให้คุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเพื่อความปลอดภัยแก่ประชาชนได้ (ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 42 b ร่างประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

²⁶ "The German Penal Code," The American Series of Foreign Penal Code (London : The Eastern Press Ltd., 1961).

²⁷ "The Norwegian Penal Code," The American Series of Foreign Penal Code (London : The Eastern Press Ltd., 1963).

มาตรา 111)²⁸ กรณีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเสพยาเป็นอาชญากรรม หรือติดยาเสพติดให้โทษ ประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 49 กำหนดให้อำนาจศาลพิพากษาว่าผู้นั้นจะไม่เสพยาเสพติดชั่วระยะเวลาที่ศาลกำหนด หากฝ่าฝืนศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปคุมไว้ในสถานพยาบาล (ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 42 c) กรณีศาลให้บุคคลผู้มีเหตุอันควร เชื่อว่าน่าจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นทำประกัน ทัณฑ์บน ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 46 กรณีศาลสั่งห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพมีกำหนดเวลา อันเนื่องจากผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือ วิชาชีพ ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 50 (ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 42 I) กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยบังคับกับ ต่อเด็กซึ่งกระทำความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ หรือเห็นว่ายังไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 77 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 พ.ศ.2506 มาตรา 31 มาตรา 32 (ประมวลกฎหมายอาญาของจีนคณะชาติ²⁹ มาตรา 86 พระราชบัญญัติว่าด้วยการยุติธรรมในทางอาญา ค.ศ. 1948 ของอังกฤษ³⁰ มาตรา 17-20) ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของการลงโทษ มุ่งที่ตัวผู้กระทำความผิดเป็นหลัก โดยกระทำให้ผู้นั้นได้รับผลร้ายอันเป็นการตอบแทนที่ผู้นั้นกระทำความผิด (Retribution)

²⁸"A Preparatory Draft for the Revised Penal Code of Japan 1961," The American Series of Foreign Penal Code (London : The Eastern Press Ltd., 1964).

²⁹"Criminal Code," Law of The Republic of China, Trans. and Compiled by Law Revision Group CUSA, The Executive Yuan The Republic of China, 1961, P.893.

³⁰"Ress, Tudor. and E. Graham, Criminal Justice Act, 1948 (Sussen : R.J.Acford, Ltd., 1949), p.10.

และเพื่อเป็นการป้องปราม (Deterrence) หรือข่มขู่มิให้ผู้หนึ่งหรือผู้อื่นกระทำความผิดต่อไป แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีเจตนารมณ์เพื่อมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นในสังคมเป็นหลัก โดยตัดโอกาสบุคคล (Incapacitation) ซึ่งน่าจะเป็นอันตรายแก่สังคมมิให้กระทำความผิด และแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด (Reformation and Rehabilitation) ดังนั้น มาตรการที่นำมาใช้ จึงไม่คำนึงว่าผู้หนึ่งจะมีความรับผิดชอบทางอาญาดัง เช่น การลงโทษ แต่พิจารณาเพียงว่าผู้หนึ่งมีพฤติกรรมที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สังคม ก็ใช้วิธีการเพื่อความ ปลอดภัยได้ แต่อย่างไรก็ดี แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางประเภทกลับมีเจตนารมณ์ มุ่งที่ตัวบุคคลเป็นหลักด้วยการจำกัดเสรีภาพ เช่น การกักกัน การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล การห้ามเข้าเขตกำหนด การห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่าง หรือแม้การควบคุม บุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม และวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางประเภท ก็มุ่งแก้ไขฟื้นฟูจิตใจ ผู้กระทำความผิด เช่น การตัดนิสัย หรือการฝึกอาชีพ เป็นต้น จึงทำให้วิธีการเพื่อความ ปลอดภัย ในบางกรณีมีความคล้ายคลึงกับโทษ การรอกการลงอาญา การพักการลงโทษ ระบบ คำพิพากษาไม่ตายตัว การชลอการฟ้อง การคุมประพฤติ มาตรการที่ใช้ต่อคนขอทาน มาตรการที่ใช้ต่อผู้แสวงหารายได้ด้วยการค้าประเวณี เป็นต้น

4.2 ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัยในทางอาญา

การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ขึ้นอยู่กับสภาพอันตรายของบุคคลที่แสดงให้เห็น ความจำเป็นว่าจะต้องใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยใดจึงจะเหมาะสม ดังนั้น วิธีการเพื่อ ความปลอดภัย จึงมีหลายประเภท และแต่ละประเภทไม่มีกำหนดว่าวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยชนิดไหนจะหนักเบาว่ากัน ซึ่งไม่เหมือนกับโทษที่สามารถกำหนดความหนักเบา ตามฐานความผิดได้ แต่อย่างไรก็ตาม นักกฎหมายได้แบ่งแยกประเภทวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยได้ดังนี้ คือ

4.2.1 วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่มีกฎหมายให้ใช้บังคับอย่างวิธีการเพื่อความ
ความปลอดภัย³¹ ตามกฎหมายฝรั่งเศส แบ่งแยกออกเป็น 4 ประเภท คือ

4.2.1.1 การให้การศึกษาแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์ ศาลที่มี
อำนาจพิจารณาคดีเยาวชน กำหนดมาตรการที่เห็นสมควรแล้วแต่กรณี คือ มาตรการ
เพื่อป้องกัน เพื่อช่วยเหลือ เพื่อควบคุม และเพื่อการศึกษาแก่เยาวชนที่กระทำผิด
มาตรการเหล่านี้ ศาลจะเลือกใช้และแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสม
(Ordonnance du 2 Fev. 1945)

4.2.1.2 การให้ไปรับการรักษาเป็นมาตรการสำหรับผู้ติดสุรา
เรื้อรัง ตามกฎหมายฝรั่งเศสลงวันที่ 15 เมษายน 1954 ได้ให้อำนาจทางการสาธารณสุข
ควบคุมผู้ติดสุรา อาจบังคับให้ไปรับการรักษา หรือถ้าจำเป็นอาจขอให้ศาลมีคำสั่ง
ให้เข้าอยู่ในสถานอบรม และถ้าการรักษาในระยะแรกไม่หาย อาจมีการบังคับให้
เข้ารับการรักษาอีกระยะหนึ่งได้

4.2.1.3 การให้เข้าอยู่ในสถานบำบัดเพื่อการรักษา เป็นมาตรการ
สำหรับผู้ติดยาเสพติด ตามกฎหมายฝรั่งเศส ลงวันที่ 24 ธันวาคม 1953 ให้อำนาจ
ผู้พิพากษาสอบสวนที่จะสั่งให้ผู้ถูกฟ้องว่าเสพยาเสพติดเข้าอยู่ในสถานบำบัด เพื่อรับการ
รักษายาเสพติดได้ และตามกฎหมายสาธารณสุข อัยการอาจไม่ฟ้องผู้กระทำผิด ถ้าหาก
ผู้นั้นยอมรับรักษายาเสพติด (มาตรา 628) และผู้พิพากษาสอบสวนก็อาจบังคับ ให้ผู้ต้องหา
เข้ารับการรักษาเช่นเดียวกัน สำหรับศาลก็อาจพิพากษาให้ผู้กระทำผิดเข้ารับการรักษา
ดังกล่าวแทนการลงโทษได้ (มาตรา 628-3)

4.2.1.4 การไม่ฟ้องเพราะกลับตัวเป็นมาตรการสำหรับผู้เป็น
ขอลานตาม Decret 59-143 ลงวันที่ 7 มกราคม 1959 ให้อำนาจแก่อัยการที่จะ
ไม่ฟ้องความผิดฐานเป็นขอลาน (Vagabondage) สำหรับบุคคลที่สามารถทำงานได้

³¹ โทเม กัททริมย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะวิธีการ
เพื่อความปลอดภัย, หน้า 30-31.

และประสงค์จะกลับตัว โดยส่งตัว ไปให้ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ดำเนินการและขอให้ ผู้พิพากษาราชทัณฑ์เป็นผู้ออกคำสั่งให้ส่งตัวไปตามกฎกระทรวง ลงวันที่ 14 กันยายน 1959 วิธีการเหล่านี้มีลักษณะ ไม่เป็นการลงโทษ แต่เป็นวิธีการที่มุ่งจะแก้ไขฟื้นฟูสภาพผู้กระทำผิดและเยียวยาเพื่อมิให้มีการทำผิดขึ้นอีก

4.2.2 วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ใช้ในนามของไทย³² ได้แก่

4.2.2.1 กักกัน ตามกฎหมายฝรั่งเศส ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 1970 ถือว่าเป็นโทษประกอบ แต่ที่จริงแล้วเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เด็ดขาดที่สุด ผู้ที่อาจถูกกักกันเป็นผู้ที่กระทำผิดมาแล้วหลายครั้ง แต่ถ้าเป็นความผิดที่มีโทษหนัก เช่น ถูกลงโทษในความผิดอุกฉกรรจ์เพียง 2 ครั้ง ก็อาจถูกกักกันได้หรือถูกจำคุกเกินกว่า 6 เดือน 4 ครั้งขึ้นไป ในความผิดที่กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58-1 แต่ความผิดที่กระทำนี้ ถ้าผู้กระทำผิดมีอายุไม่ครบ 21 ปี ไม่นับเป็นความผิดที่จะเอา มาพิจารณา กักกัน ความผิดเหล่านี้ต้องได้กระทำภายในระยะเวลา 10 ปี นับถึงความผิด ครั้งสุดท้ายที่ขอให้กักกัน

4.2.2.2 การห้ามเข้าเขตกำหนด แม้กฎหมายฝรั่งเศสระบุว่า เป็นโทษประกอบ แต่ก็ เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั่นเอง

4.2.2.3 การริบทรัพย์สิน (Confiscation) บางครั้งก็ใช้เป็นโทษ บางครั้งก็ใช้เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย การริบทรัพย์สินมีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยเมื่อเป็นการริบวัตถุที่ผิดกฎหมาย เช่น ไม้หวงห้ามที่มีขอบด้วยกฎหมาย อาวุธที่ต้องห้าม เครื่องซังปลอม วัตถุมีพิษ หรือยาเสพติด หนังสือที่ต้องห้ามจำหน่าย สินค้าที่เสื่อมคุณภาพ เป็นต้น ลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัย จะเห็นได้ชัดเมื่อมีการ ริบทรัพย์สิน แม้จะมีคำพิพากษาให้ปล่อยตัวผู้กระทำความผิด

³² โทเม กัททริมย์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ลักษณะวิธีการเพื่อความ ปลอดภัย, หน้า 31-32.

4.2.2.4 การพิพากษาให้ลงโทษ แต่รอการลงโทษไว้ ในกรณี
เช่นนี้มีลักษณะ เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยมากกว่าโทษ

4.2.2.5 การห้ามทำหน้าที่บางอย่างหรือบางอาชีพ

4.2.2.6 การพักใช้หรือการถอนใบอนุญาตขับรถในความผิดเกี่ยวกับ
การจราจรที่กำหนดไว้ ผู้กระทำความผิดอาจถูกพักใช้ใบอนุญาตขับรถชนิดเป็นเวลาอย่างสูง
ไม่เกิน 3 ปี สำหรับผู้ที่ขับรถชนิดโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ จะใช้วิธีห้ามมิให้สอบรับใบอนุญาต
ขับรถชนิดที่กำหนดระยะเวลา ในกรณีเพิกถอนใบอนุญาต จะขอมิใบอนุญาตใหม่ไม่ได้
จนกว่าจะพ้น 3 ปีขึ้นไปแล้ว และกำหนดเวลาที่กล่าวเหล่านี้ จะเพิ่มอีกเท่าตัว ถ้าเป็น
การกระทำผิดซ้ำ

4.2.2.7 การปิดสถานประกอบการ

4.2.2.8 การเนรเทศ

4.2.2.9 การห้ามออกเช็คสำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเช็ค

4.2.8 ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัยในประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ไว้ 5 ประเภท คือ

1. กักกัน
2. ห้ามเข้าเขตกำหนด
3. เรียกประกันตัว
4. คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
5. ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

วิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม มาตรา 39 เป็นมาตรการในทาง
กฎหมายอาญาที่ให้น่าวิธีการ 5 อย่าง มาใช้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดและแก้ไข
ผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี ในทางอาญาวิทยาถือว่ามาตรการทั้ง 5 ประเภท
มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด จึงขอแยกพิจารณาถึงการบังคับใช้วิธีการ
เพื่อความปลอดภัย ในแต่ละประเภท ดังนี้

1. กักกัน

1.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการกักกัน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 40 บัญญัติว่า "กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิตยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อคัดนิตยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ"

การกักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิตยไว้ภายในเขตกำหนด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การกักกันจะต้องมีการควบคุมตัว

วัตถุประสงค์ของการกักกัน คือ เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อคัดนิตย เพื่อฝึกหัดอาชีพ

การกักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทที่ตัดโอกาสบุคคลมิให้ออกไปกระทำความผิด อันเป็นการป้องกันการกระทำความผิด ด้วยการเอาตัวมาควบคุมไว้ในเขตที่ศาลกำหนด อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนี้ ยังเป็นการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด ด้วยการคัดนิตยให้กลับตัวเป็นคนดีหรือบุคคลที่ไม่มีอาชิวซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิด การกักกันจึงมีการฝึกหัดอาชีพให้เพื่อให้ผู้ต้องกักกันมีวิชาความรู้ติดตัวออกไป เพื่อประกอบอาชีพแทนการกระทำผิด โดยหวังว่าเมื่อผู้นั้นมีอาชีพเป็นหลักแหล่งแล้ว จะไม่หันมาประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นวิธีการป้องกันการกระทำผิดในสังคมอีกส่วนหนึ่ง

การกักกันนี้แต่เดิมถือเป็นโทษชนิดหนึ่งตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 24 โดยบังคับให้บุคคลอยู่ในเขตท้องที่หรือจังหวัดซึ่งเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการกำหนดให้อยู่ นอกจากนี้ ยังมีปรากฏในพระราชบัญญัติคัดค้านคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 123 ซึ่งบัญญัติให้ส่งคนจรจัดและผู้ที่เคยต้องโทษหลายครั้งไม่เจ็ดหลายปีต่างจังหวัดตามเวลาที่กำหนด เพื่อเป็นการคัดค้านผู้ที่ประพฤติชั่วให้กลับตัวเป็นคนดี และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 มาตรา 5 บัญญัติเรื่องการกักกันว่า คือ

"การเอาตัวไปควบคุมไว้ในเขต ซึ่งรัฐมนตรีดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดอันเกิดจากลักษณะของผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย โดยการกักกันตัวไว้ ทำการอบรมฝึกฝนให้เป็นพลเมืองดี มีสัมมาอาชีพ และให้ถือเป็นโทษอาญา

สถานหนึ่ง ซึ่งศาลจะฟังลงตามพระราชบัญญัตินี้แก่ผู้มีต้นดานเป็นผู้ร้ายเพิ่มขึ้นเป็นอีก
โทษหนึ่งต่างหากจากโทษอาญา อันผู้มีต้นดานเป็นผู้ร้ายจะต้องรับสำหรับเหตุที่
กระทำไป"³³

จะเห็นได้ว่าความหมายของการกักกันในมาตรา 5
ดังกล่าวนี้ ตรงกับความหมายในมาตรา 40 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ต่างกันเพียงแต่
การกักกันตามกฎหมายเก่ามาตรา 5 นี้ ถือว่าเป็นโทษ แต่ในมาตรา 40 ถือเป็น
วิธีการเพื่อความปลอดภัย

สำหรับต่างประเทศนั้น ประเทศเยอรมันนับว่าเป็น
ผู้ริเริ่ม ความคิดที่จะแยกผู้ร้ายติดนิสซึ่งเป็นผู้มีสภาพอันตรายไปไว้ต่างหากเป็นเวลานาน
โดยนักสังคมวิทยาชื่อ Franz Von Liszt ซึ่งได้วางโครงการนี้มาแต่ ค.ศ.1882 แล้ว
โครงการนั้นมาขยายความคิดเห็นขึ้นในร่างประมวลกฎหมายอาญาของสวิสเซอร์แลนด์
ใน ค.ศ.1893 โดยให้มีสถานกักกันที่เรียกว่า "Indeterminate Detention"
สำหรับผู้ร้ายติดนิสขึ้นโดยเฉพาะ กฎหมายนี้ประเทศสวิสประกาศใช้เอาเมื่อ ค.ศ.
1937 ส่วนประเทศเยอรมันเองก็ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการนี้ในปี ค.ศ.1933³⁴ โดย
ให้มีสถานกักกันขึ้นเป็นพิเศษสำหรับผู้ร้ายติดนิสด้วยเหมือนกัน

ประเทศอังกฤษได้เริ่มมีการกักกันผู้กระทำผิดติดนิส
ตั้งแต่ ค.ศ.1908 ตามพระราชบัญญัติป้องกันอาชญากรรมปี ค.ศ.1908 (The
Prevention of Crime Act, 1908) ซึ่งต่อมาได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการยุติธรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³³อุททิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพมหานคร :
ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ, 2525), หน้า 279.

³⁴"The German Penal Code," The American Series of
Foreign Penal Codes.

ในทางอาญา ปี ค.ศ.1948 (Criminal Justice Act, 1948) บัญญัติเปลี่ยนแปลง
แก้ไขการใช้วิธีการกักกันใหม่³⁵

1.2 หลักเกณฑ์ที่จะขอให้กักกัน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 วางหลักเกณฑ์
ที่ศาลจะพิพากษาให้บุคคลใดต้องกักกัน หลังจากที่ถูกลงโทษจำคุกจนครบกำหนดโทษ
แล้วก็ได้ ดังนี้

1. บุคคลนั้นเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้วหรือ
เคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสองครั้ง
ในความผิดดังต่อไปนี้

- (1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน
ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209-216
- (2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อ
ประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217-224
- (3) ความผิดเกี่ยวกับการเงินตรา ตามที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา 240-246
- (4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา 276-286
- (5) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา
288-290 มาตรา 292-294
- (6) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา
295-299

---

³⁵J.D. McClean and J.D. Wood, Criminal Justice and Treatment of Offenders, (London : The Eastern Press Ltd., 1969), pp. 135-136.

(7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309-320

(8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 334-340 มาตรา 354 และมาตรา 357

2. ผู้นั้นพ้นจากการกักกันหรือพ้นจากโทษจำคุกทั้งสอง ครั้งมาแล้ว ไม่เกิน 10 ปี
3. ผู้นั้นกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 41(1)-(8) อีกครั้งหนึ่ง และศาลในคดีนี้พิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน
4. ผู้นั้นได้กระทำความผิดไม่ว่าตามข้อ 1 หรือข้อ 3 ขณะที่มียุอายุเกินกว่า 17 ปี
5. ศาลอาจถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดคดีนี้ซ้ำและพิพากษา ให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปี แต่ไม่เกินสิบปีได้

ข้อพิจารณาที่จะใช้วิธีการกักกัน

1) ความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำอันมีผลให้ศาลพิพากษา จำคุกในสองครั้งแรก หรือครั้งที่สาม จำกัดแต่เพียงต้องเป็นความผิดที่อยู่ในมาตราใด มาตราหนึ่งในมาตรา 41 (1)-(8) เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดฐานเดียวกันหรือ อยู่ในอนุมาตราเดียวกัน หรือจะต้องเป็นความผิดสำเร็จเสมอไป เพียงแต่โทษ ที่ศาลพิพากษาต้องเป็นโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนเท่านั้น

2) ในกรณีที่ผู้นั้นกระทำความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมาย หลายบท บางบทอยู่ในมาตรา 41 (1)-(8) แต่บทที่ถูกลงโทษซึ่งเป็นบทหนัก ไม่ได้ เป็นความผิดที่อยู่ในอนุมาตรา (1)-(8) ของมาตรา 41 ดังนั้น แม้ศาลจะลงโทษผู้นั้น ถึง 6 เดือน ก็ไม่อาจถือเป็นเหตุพิพากษาให้กักกัน

3) การที่จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ถึง 2 ครั้งนั้น พิจารณาจากคำพิพากษาแต่ละฉบับ แม้ว่าศาลจะ พิพากษาให้พ้นโทษจำคุกต่อจากโทษตามคำพิพากษาฉบับแรก การนับโทษจำคุกต่อกัน ไม่ทำให้คำพิพากษานั้น เป็นคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกฉบับเดียวกันไปได้ ถ้าผู้นั้นต้อง

คำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน ตามมาตรา 41 (1)-(8) ฐานใดฐานหนึ่ง ก็เป็นเหตุที่ศาลจะสั่งกักกันได้

4) ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจว่าเป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้

หรือไม่

ตามพระราชบัญญัติคัดค้านคณกรจัดและคนที่เคย ต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 ข้อ 3 พระราชบัญญัติกักกันผู้มีถิ่นแดนเป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 มาตรา 8 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 บัญญัติให้อำนาจศาลที่จะใช้ดุลพินิจว่า แม้การกระทำของผู้กระทำความผิด จะเข้าองค์ประกอบตามกฎหมายที่ศาลอาจสั่งให้ส่งตัวไป กักกันก็ตาม แต่ศาลก็มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจว่า ผู้นั้นยังไม่เป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้ ยังไม่สมควรสั่งให้ส่งตัวไปกักกันได้

ในต่างประเทศ พระราชบัญญัติว่าด้วยการยุติธรรม ในทางอาญา ปี ค.ศ.1948 (Criminal Justice Act, 1948) มาตรา 21 ของ อังกฤษ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (The German Penal Code) มาตรา 20a ประมวลกฎหมายอาญานอร์เวย์ (The Norwegian Penal Code) มาตรา 39a ก็ได้บัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาล ที่จะพิเคราะห์ว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้ (ผู้มีถิ่นแดน เป็นผู้ร้าย) หรือยัง เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาไทยปัจจุบัน³⁶

ตามกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ไม่ปรากฏว่ามีวิธีการเพื่อ ความปลอดภัยแต่อย่างใด ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทกักกันในประมวล- กฎหมายอาญาจะนำมาใช้กับกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ได้หรือไม่ ประการใด จะได้พิจารณา ในบทที่ 5 ต่อไป

2. ห้ามเข้าเขตกำหนด

2.1 ความหมายของการห้ามเข้าเขตกำหนด

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 44 บัญญัติว่า "ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา"

ตามความหมายของการห้ามเข้าเขตกำหนด เป็นการห้าม เข้าไปในสถานที่ที่เป็นบ่อเกิดการกระทำความผิด การห้ามเช่นนี้มีวัตถุประสงค์ก็เพื่อการรักษา

ความปลอดภัยของประชาชนหรือชุมชน จึงเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่มีลักษณะ
อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ คือ

1) ห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา
คำว่า ท้องที่ หมายถึง ท้องที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่ ซึ่งผู้นั้นมีอิทธิพลมาก หรือท้องที่ที่ทางราชการ
จัดไว้ตามระเบียบการปกครอง อันได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งศาลมีอำนาจ
กำหนดไว้ในคำพิพากษาห้ามจำเลยมิให้เข้าไปในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัดใดก็ได้
หรือ

2) ห้ามมิให้เข้าไปในสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา
สถานที่ หมายถึง สถานที่ใด ๆ ก็ได้ ซึ่งอาจเป็นสถานบริการต่าง ๆ อันได้แก่ บาร์
ไนท์คลับ สถานอาบอบนวด ร้านขายสุรา ฯลฯ หรืออาจเป็นศูนย์การค้าแห่งใดแห่งหนึ่ง
หรืออาจเป็นโรงพยาบาล เป็นต้น

เดิมวิธีการห้ามเข้าเขตกำหนดนี้เป็นโทษชนิดหนึ่งตาม
กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 24 โดยห้ามในสองลักษณะ คือ ห้ามมิให้
เข้าไปในท้องที่หรือจังหวัดที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา และบังคับให้อยู่แต่ในท้องที่หรือ
จังหวัดที่ซึ่ง เจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการได้กำหนดให้อยู่ ซึ่งการสั่งเหล่านี้เป็นอำนาจของศาล
ที่จะใช้ตามควรแก่เหตุ แต่เมื่อใช้ประมวลกฎหมายอาญา การห้ามเข้าเขตกำหนด
เปลี่ยนแปลงเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย เพราะ "แม้ว่าจะมีวิธีการที่มีลักษณะจำกัด
หรือตัดทอนเสรีภาพคล้ายกับโทษก็ตาม แต่วัตถุประสงค์อยู่ที่การป้องกันมิให้เกิดการ
กระทำผิด หรือเกิดเหตุร้ายขึ้นอีกในท้องที่หรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง อีกทั้งการจำกัด
เสรีภาพก็น้อยกว่าการลงโทษ"³⁶

³⁶ชาญวิทย์ ขอดมณี, "วิธีการเพื่อความปลอดภัย : แนวคิดและข้อสังเกต
บางประการ," ในกองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรมอัยการ, การบังคับใช้วิธีการ
เพื่อความปลอดภัย, หน้า 87.

กฎหมายต่างประเทศที่มีบทบัญญัติทำนองนี้ ได้แก่
ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 44 ประมวลกฎหมายอาญานอร์เวย์ มาตรา 39
และประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 93

ร่างกฎหมายเยอรมัน มีบทบัญญัติที่เรียกว่า
Protective Surveillance นักกฎหมายบางท่านแปลว่า "การป้องกันระวางระไว"
บางท่านเรียกว่า "การสอดส่องดูแล" ให้อำนาจศาลที่จะสั่งให้บุคคลบางพวกอยู่ภายใต้
การสอดส่องดูแลของเจ้าพนักงาน และหากศาลเห็นสมควร อาจจะสั่งให้บุคคลบางพวก
อยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของเจ้าพนักงาน และหากศาลเห็นสมควร อาจจะสั่งให้บุคคล
เหล่านี้อยู่ในเขตที่กำหนดได้ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการห้ามเข้าเขตกำหนด แต่มีบางข้อที่
บัญญัติกลับกัน คือ บังคับให้อยู่ในเขตที่กำหนด ทำนองเดียวกับที่มีบัญญัติในกฎหมายลักษณะ
อาญา ร.ศ. 127 ที่กล่าวมาแล้ว³⁷

2.2 หลักเกณฑ์ที่ศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 บัญญัติว่า "เมื่อ
ศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ไม่ว่าจะ
จะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่า เมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว
ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี"

จากบทบัญญัติข้างต้น ศาลจะสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อ
ความปลอดภัย โดยการห้ามเข้าเขตกำหนดได้ก็ต่อเมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องมีคำพิพากษาให้ลงโทษบุคคลนั้นในความผิด
ฐานใดฐานหนึ่ง ซึ่งจะต้องถูกลงโทษจริง ๆ มิใช่เพียงแต่พิจารณาว่ากระทำผิดแล้ว
รอลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ

2. ศาลพิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า บุคคลนั้นจะเป็น
อันตรายต่อความปลอดภัยของประชาชนในเขตใดเขตหนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีมุ่งถึงความปลอดภัย
ของสังคมเป็นเกณฑ์ มิใช่ภัยต่อเอกชนคนใดโดยเฉพาะ

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 87-88.

3. การห้ามเข้าเขตกำหนด จะมีผลบังคับเมื่อได้
พ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว

4. ศาลเห็นสมควรสั่งในคำพิพากษาที่ลงโทษห้ามมิให้
ผู้นั้นเข้าเขตกำหนดหลังจากพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้วเป็นเวลาเท่าใด ตามแต่เห็นสมควร
แต่ไม่เกิน 5 ปี การคำนวณระยะเวลาห้ามเข้าในเขตกำหนดนั้น ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้
โดยเฉพาะก็ควรนำบทบัญญัติ มาตรา 21 มาใช้บังคับโดยอนุโลม เช่นเดียวกับการคำนวณ
ระยะเวลาพักกัน และการปล่อยตัวผู้ถูกพักกัน

5. การห้ามเข้าเขตกำหนดเป็นดุลพินิจของศาล ซึ่ง
ศาลอาจจะสั่งห้ามหรือไม่ก็ได้ โดยศาลอาจสั่งโดยเห็นสมควรยกขึ้นมาเองหรือมีคำร้องขอ
จากโจทก์หรือไม่ก็ได้ ซึ่งโจทก์ในที่นี้หมายความว่าเฉพาะพนักงานอัยการซึ่งทำหน้าที่ทนาย
แผ่นดินเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องขอให้ศาลสั่งใช้วิธีการดังกล่าวนี้ และต้องขอรวมกันไป
ฟ้องคดีอื่นเป็นมูล จะร้องขอภายหลังอย่างการกักกันมิได้

6. ศาลจะต้องระบุในคำพิพากษาถึงท้องที่หรือสถานที่
ที่กำหนดห้ามไว้ให้ชัดเจน

ในบางกรณีศาลอาจสั่งห้ามผู้นั้นเข้าเขตกำหนดได้
แม้ว่าผู้นั้นจะยังไม่ได้กระทำความผิดตามหลักในมาตรา 46 วรรค 2 ซึ่งให้อำนาจศาลสั่งห้าม
ผู้นั้นเข้าเขตกำหนดได้ ในกรณีที่บุคคลผู้ซึ่งจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือ
ทรัพย์สินของผู้อื่น และศาลไม่ได้ลงโทษผู้นั้น แต่ให้ทำทัณฑ์บนหรือสั่งให้หาประกันไว้ด้วย
ตามมาตรา 46 วรรคแรก และผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้

บทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศในเรื่องนี้ มีปรากฏ
ในร่างประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 92 มาตรา 93 บัญญัติหลักเกณฑ์ใหญ่ ๆ ไว้
ซึ่งสรุปได้ว่า³⁸

1) บุคคลที่อาจถูกศาลสั่งให้อยู่ภายใต้การสอดส่องดูแล
ได้แก่

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 88.

- ก. ผู้กระทำความผิดไม่หลบจำหรือกระทำความผิดติดนิสัย
- ข. ถูกศาลพิพากษาจำคุกหรือกักขังในความผิดฐาน

เป็นโสเภณีขอราน หรือผู้เร่ร่อนไม่มีหลักแหล่ง

- ก. ถูกศาลพิพากษาจำคุกหรือกักขังในความผิด

เฉพาะที่กำหนดให้มีการสอดส่องดูแล

2) เมื่อศาลพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแล ศาลจะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (Surveillance agency) ให้มีหน้าที่ดูแลสอดส่องความประพฤติ ทำนองเดียวกับเจ้าพนักงานคุมประพฤติ

- 3) กรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ก. ห้ามผู้กระทำความผิดออกนอกบ้านหรือภูมิลำเนา หรือเขตที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ (Surveillance agency)

ข. ห้ามเข้าสถานที่หรือห้องที่ที่กำหนด ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิด กระทำความผิดขึ้นอีก ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีเหตุผลและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ค. ห้ามออกจากเคหสถานในเวลากลางคืน ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดขึ้นอีก เว้นแต่จะมีเหตุผลสมควร

ง. ห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลบางคนหรือบางพวก ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิด กระทำความผิดอีก หรือได้รับการเสริมสอน จ้างให้กระทำความผิดอีก

จ. ห้ามกระทำการบางอย่าง ซึ่งอาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีก

ฉ. มีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งของบางประเภทที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิด

ช. ห้ามครอบครองหรือขับขี่ยานพาหนะ

ซ. ให้นำรายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อ

ผู้กระทำความผิดย้ายที่อยู่อาศัยหรือเปลี่ยนงาน

4) กำตั้งต่าง ๆ ของศาล จะต้องไม่เป็นการจำกัด

วิถีชีวิตของผู้กระทำความผิด โดยไม่ชอบด้วยหลักนิติธรรม

ที่กล่าวมานี้คือหลักเกณฑ์ทั่วไป เรื่องการห้ามเข้าเขตกำหนด

ในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ที่พอเทียบเคียงได้กับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 44 มาตรา 45 ของไทย แต่แนวความคิดในการบัญญัติกฎหมายต่างกัน คือ ร่างประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน เน้นหลักเกณฑ์การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดเป็นหลักสำคัญ โดยให้ศาลแต่งตั้งเจ้าพนักงานขึ้นติดตามสอดส่องความประพฤติของผู้กระทำความผิดและนำเอาวิธีการห้ามเข้าในเขตกำหนดและบังคับให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนดเป็นวิธีการประกอบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายเยอรมันในเรื่องนี้อยู่ที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง (Rehabilitation) ผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีและสามารถอยู่ในสังคมได้โดยปกติสุข มากกว่าที่จะป้องกันสังคม ให้ปลอดภัยจากผู้กระทำความผิด ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 ของไทยนั้น เน้นจุดที่ต้องการให้ประชาชนปลอดภัย อันเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากผู้กระทำความผิด แต่มิได้เน้นที่การแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด ซึ่งอันที่จริงไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดหรือเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำความผิดก็ตาม ก็ล้วนแต่เป็นวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์หลักของวิธีการเพื่อความปลอดภัย³⁹

2.3 บทลงโทษผู้ฝ่าฝืนการห้ามเข้าเขตกำหนดตามคำพิพากษา

ผู้ต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนด จะต้องไม่เข้าไปในเขตนั้นจนกว่าจะพ้นกำหนดเวลาที่ศาลกำหนด ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนจะมีความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 194 ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 เข้าไปในเขตกำหนดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ"

ได้มีนักกฎหมายบางท่านตั้งข้อสังเกตว่า ตามกฎหมายไทย หากศาลพิพากษาสั่งผู้หนึ่งผู้ใดว่าห้ามเข้าในเขตท้องที่ที่กำหนดตามประมวลกฎหมายอาญา

³⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

มาตรา 45 แล้ว จะสามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้แค่ไหน เพียงใด เพราะ คำสั่งห้ามเข้าเขตที่กำหนด เป็นคำสั่งในทางให้ผู้กระทำผิดงดเว้นการกระทำ ไม่เหมือนกับ คำสั่งให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งเป็นคำสั่งให้กระทำการ หากผู้กระทำ ความผิดไม่กระทำก็ย่อมมีการตรวจสอบได้โดยง่าย เมื่อศาลสั่งห้ามเข้าเขตที่กำหนด หากผู้กระทำผิดฝ่าฝืนคำสั่งศาล จะมีการตรวจสอบได้อย่างไร เจ้าพนักงานของศาลคงจะ ไม่มีเวลาไปคอยติดตามดูอยู่ตลอดเวลาเป็นแน่ การห้ามเข้าเขตกำหนดนี้ จะบังคับใช้ อย่างไรก็ต่อเมื่อศาลมีเจ้าพนักงานเพียงพอที่จะสอดส่องดูแลให้จำเลยปฏิบัติตามให้เป็น ไปตามที่ศาลพิพากษา⁴⁰ แต่อย่างไรก็ดี การเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลตรวจตรา ไม่ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานแต่ อย่างเดียว แต่ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ใน บริเวณนั้น ควรร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ ถ้าผู้ถูกห้ามเข้าเขต กำหนดฝ่าฝืนข้อกำหนดในคำพิพากษา⁴¹

ตามกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ไม่ปรากฏว่ามีวิธีการ เพื่อความปลอดภัยประเภทห้ามเข้าเขตกำหนดในกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้แต่อย่างใด

3. เรียกประกันทัณฑ์บน

3.1 ความหมาย

เดิมการเรียกประกันทัณฑ์บน เป็นโทษสถานหนึ่งตาม กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 12 เพราะยังไม่มีแยกโทษและวิธีการ เพื่อความปลอดภัย ออกจากกันอย่างในประมวลกฎหมายอาญา การเรียกประกันทัณฑ์บนนี้ มีหลักเกณฑ์บัญญัติไว้ใน กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 30 ว่า

"เมื่อผู้ใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเมื่อศาลพิจารณาเห็น เหตุอันควร เชื่อว่าผู้จะก่อการร้ายให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเมื่อปรากฏ แก่ศาลว่า ผู้ใดเป็นคนจรจัด ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและไม่ปรากฏการทำมา

40 เรื่องเดียวกัน, หน้า 89-90.

41 ณรงค์ โจหาญ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรนภาการพิมพ์, 2534), หน้า 106.

หาเลี้ยงชีพด้วยประการใดก็ดี ศาลมีอำนาจที่จะบังคับเรียกประกันทานบน (คือ ทัณฑ์บนในปัจจุบัน) หรือเรียกแต่ทานบนให้ผู้นั้นสัญญาว่าจะประพฤติตน รักษาความสงบเรียบร้อย มิกระทำให้เกิดเหตุร้าย ตลอดเวลาที่ศาลจะ กำหนดให้ไม่เกินกว่า 2 ปี และจำนวนเงินค่าปรับ เมื่อทำทานบนนั้น แล้วแต่ศาลจะกำหนด แต่อย่าให้เกินห้าร้อยบาทขึ้นไป"

หลังจากที่ยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และ ใช้ประมวลกฎหมายอาญา ในปัจจุบันแทน การเรียกประกันทัณฑ์บนเปลี่ยนจากโทษมาเป็น วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งกฎหมายให้ใช้บังคับแก่การกระทำซึ่งยังถือไม่ได้ว่าเป็น การกระทำความผิด แต่มีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อสังคมแล้ว โดยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ใน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 ดังนี้

"ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อ เสนอของพนักงานอัยการ ว่าผู้ใดจะก่อ เหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณา คติความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้อง น่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ให้ศาล มีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพัน บาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่ เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขัง ผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าเขตกำหนดตาม มาตรา 45 ก็ได้

การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ มิให้อยู่ในบังคับ แห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้"

ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น การประกันทัณฑ์บน

จึงหมายถึง การที่ศาลเรียกให้ผู้ใดที่มีสภาพอันตรายซึ่งไม่ได้กระทำความผิดหรือกระทำ ความผิดแล้ว แต่ศาลไม่ลงโทษ ทำสัญญาทัณฑ์บนว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตราย แก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ภายในเวลาที่กำหนด โดยกำหนดจำนวนเงินไว้ หาก ผู้นั้นทำผิดทัณฑ์บน คือ ก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายภายในเวลาที่กำหนด ศาลมีอำนาจ

ตั้งให้ผู้นั้นชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดเป็นค่าปรับ ทั้งนี้ ศาลจะเรียกให้มีสัญญาประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินอีกชั้นหนึ่งด้วยหรือไม่ก็ได้ การที่ศาลให้มีสัญญาประกันด้วย ก็เพราะศาลเห็นว่าหากผู้นั้นไม่ยอมชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดในสัญญาประกัน ก็สามารถบังคับเอาจากหลักประกันตามสัญญาประกันได้

8.2 หลักเกณฑ์ที่ศาลจะเรียกประกันตัวคน มี 2 กรณี คือ

1) กรณีพนักงานอัยการเสนอเป็นคดีต่อศาล

การให้ศาลเรียกประกันตัวคนตามข้อเสนอของพนักงานอัยการ เป็นกรณีที่ยังไม่มีการกระทำความผิด แต่พนักงานอัยการเห็นว่าบุคคลนั้นจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายดังกล่าว พนักงานอัยการจึงใช้มาตรการนี้ โดยเสนอเป็นคดีต่อศาลให้เรียกประกันตัวคน อย่างไรก็ตาม หากผู้จะก่อเหตุร้ายอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี พนักงานอัยการจะเสนอคดีต่อศาลให้เรียกประกันตัวคนไม่ได้

เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเมื่อมีการกระทำความผิดแล้ว จึงมีปัญหาว่ากรณีพนักงานอัยการเสนอคดีเรียกประกันตัวคนต่อศาล ทั้งที่ยังไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเลย เพียงแต่มีพฤติการณ์จะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เช่นนี้จะนำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้สำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีได้หรือไม่

ดังได้กล่าวถึง ในทฤษฎีและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาข้างต้นแล้วว่าเป็นดุลพินิจของศาล โดยการฟ้องร้องให้ศาลพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบกับตามพระราชบัญญัติ

ให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 7⁴² กำหนดการดำเนินคดีเรียกประกัน ทัณฑ์บน ตามมาตรา 46 ให้ถือเสมือนเป็นความผิดอาญา เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะใช้บังคับได้ต่อเมื่อมีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้นแล้ว แต่กรณีพนักงานอัยการ เสนอให้ศาลเรียกประกันทัณฑ์บนนี้ ยังไม่ได้มีการกระทำผิดอาญาเลย ดังนั้น พระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 7 จึงต้องบัญญัติให้การประกันทัณฑ์บน เสมือนเป็นความผิดอาญา จะได้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ทำให้สามารถจับและคุมขังได้ตั้งลงกว่าการกระทำผิด อาญาทั่ว ๆ ไป เว้นแต่ความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ และเพื่อให้โอกาสผู้ถูกบังคับตามประกันทัณฑ์บน ได้มีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

2) กรณีความผิดปรากฏต่อศาลเมื่อศาลพิพากษาไม่ลงโทษ

ผู้ถูกฟ้อง

กรณีนี้แตกต่างจากกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ เพราะความผิดยังไม่เกิดขึ้น หมายถึง บุคคลนั้นยังมิได้กระทำการถึงขั้นที่กฎหมายบัญญัติ เป็นความผิด กล่าวคือ ยังไม่ได้ลงมือกระทำความผิดตาม มาตรา 80 อาจจะถึงขั้นเตรียม หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องมีพฤติการณ์เพียงแต่จะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายเท่านั้น การ ดำเนินกระบวนการพิจารณาก็เหมือนคดีอาญาทั่ว ๆ ไป แต่กรณีความปรากฏต่อศาลเมื่อศาล พิพากษาไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้องจะต้อง เป็นเรื่องที่มีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้นแล้ว และมีการ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴²พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7 บัญญัติว่า "ในกรณีวิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม มาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับเสมือนเป็นความผิดอาญา แต่ห้ามมิให้คุมขังชั้นสอบสวนเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่เวลาที่ถูกจับมาถึง ที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่มาตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้า ในกำหนดสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย"

ฟ้องร้องดำเนินคดีในศาล จนศาลมีคำพิพากษาไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง⁴³ แต่ศาลเห็นว่าบุคคลนั้น น่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นและเป็นการกระทำของ บุคคลอายุเกิน 17 ปีแล้ว ศาลจะสั่งให้เรียกประกันตัวบุคคลเพื่อป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นได้

การเรียกประกันตัวบุคคลเป็นดุลพินิจของศาล

ที่สามารถสั่งเรียกประกันตัวบุคคลได้เอง โดยไม่ต้องมีคำขอของพนักงานอัยการ⁴⁴ ก็สั่งได้

8.2 อำนาจศาลในการเรียกประกันตัวบุคคล

- 1) ศาลมีอำนาจเรียกประกันตัวบุคคล โดยกำหนด จำนวนเงินไม่เกินห้าพันบาทและทำประกันตัวผู้ต้องหาว่าผู้ต้องหาจะไม่ก่อเหตุร้ายภายในระยะเวลา ที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี
- 2) นอกจากจะทำประกันตัวแล้ว ศาลจะสั่งให้หาประกัน ด้วยก็ได้ กล่าวคือ กฎหมายให้ศาลกำหนดประกันตัวไม่เกินห้าพันบาท ไม่ได้เป็นหลักประกัน ส่วนหลักประกันจะต้องพิจารณาอีกต่างหาก ซึ่งถ้าศาลเห็นว่า การกำหนดประกันตัวดังกล่าว ผู้ต้องหาไม่ยอมชำระก็สามารถบังคับเอาจากหลักประกันได้ ซึ่งหลักประกันเป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 หลักประกัน มี 3 ชนิด คือ มีเงินสดมาวาง มีหลักประกันอื่นมาวาง และมีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴³คำว่า "ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง" ตามมาตรา 46 หมายความว่า ศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือมีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ เพราะมีเหตุยกเว้นโทษตามกฎหมาย

⁴⁴กรณีพนักงานอัยการ เสนอคดีให้ศาลเรียกประกันตัวบุคคล เป็นการเริ่มต้นคดี พนักงานอัยการต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 จึงต้องมีคำขอท้ายฟ้องไปด้วย

3.3 อำนางศาลสั่งบังคับกรณีไม่ยอมทำทศน์หรือ

หาหลักประกัน

ตามบทบัญญัติ มาตรา 46 วรรค 2 เมื่อศาลมีอำนาจสั่งให้ทำทศน์ แต่ผู้ันไม่ยอมทำทศน์หรือให้ทำทศน์และหาหลักประกันด้วย ผู้ันยอมทำทศน์ แต่หาหลักประกันไม่ได้ ให้ำนางศาลสั่งบังคับได้ 2 กรณี คือ

1) สั่งให้กักขังจนกว่าผู้ันจะยอมทำทศน์หรือหาประกันได้ กักขังในที่นี้ไม่ใช่โทษ (มาตรา 18) แต่เป็นบทบังคับเร่งให้ผู้ันมาทำทศน์หรือหาประกันมาให้ จึงกักขังได้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งศาล เพราะเรียกประกันทศน์เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งเบากว่าโทษ จึงต้องเอาบทบัญญัติว่าด้วยโทษกักขังมาใช้แก่ผู้ถูกกักขังนี้ด้วย โดยอนุโลม แต่อย่างไร เสียก็กักขังได้ไม่เกินหกเดือน

2) ศาลจะสั่งห้ามเข้าในเขตกำหนดตาม มาตรา 45 ก็ได้

3.4 อำนางศาลสั่งบังคับกรณีทำผิดทศน์

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 47 บัญญัติว่า "ถ้าผู้ทำทศน์ตามความในมาตรา 46 กระทำผิดทศน์ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ันชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ กำหนดไว้ในทศน์ ถ้าผู้ันไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในมาตรา 29 และ มาตรา 30 มาใช้บังคับ"

บทบัญญัติในมาตรา 47 เป็นกรณีที่ผู้ันยอมทำทศน์แล้ว ต่อมาได้กระทำผิดเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ในสัญญาทศน์ คือ ได้ก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเวลาที่ศาลกำหนด ศาลจึงมีอำนาจสั่งดังนี้

1) สั่งให้ชำระเงินตามที่กำหนดไว้ในสัญญาทศน์
2) ถ้าผู้ันไม่ยอมชำระเงินตามที่ศาลสั่งให้นำบทบัญญัติ มาตรา 29 และ 30 มาใช้บังคับ ซึ่งเป็นบทบัญญัติถึงวิธีการบังคับค่าปรับ โดยบังคับได้แก่ผู้ทำทศน์เท่านั้น ดังนี้

ก) บุคคลนั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์ใช้เงินที่ศาลสั่งให้ชำระ หรือ

ข) บุคคลนั้นจะต้องถูกกักขังแทนจำนวนเงินซึ่งศาลสั่งให้ชำระเพราะการทำผิดทัณฑ์บน ซึ่งการกักขังจะต้องกระทำในสถานที่ที่กำหนดไว้สำหรับการ กักขังเท่านั้น จะกักขังบุคคลนั้นยังสถานที่อื่นหรือที่อาศัยของผู้นั้นเองไม่ได้ อนึ่ง หน้าที่ต้องชำระเงินตามคำสั่งศาลเมื่อทำผิดทัณฑ์บนเป็นคนละเรื่องกับการต้องรับโทษ ถ้าการกระทำผิดทัณฑ์บนนั้นเป็นความผิดอาญาด้วย ผู้นั้นก็จะต้องทั้ง ได้รับโทษและทั้งต้องชำระเงินเนื่องจากการกระทำผิดทัณฑ์บนด้วย

เรื่องเรียกประกันทัณฑ์บนในประมวลกฎหมายอาญาของไทยนี้ส่วนหนึ่งมาจากหลักกฎหมายอังกฤษ (Breach of the peace)⁴⁵ และกฎหมายสวีต⁴⁶

ตามกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ไม่ปรากฏว่ามีวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทเรียกประกันทัณฑ์บนแต่อย่างใด

4. การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

หมายถึง การควบคุมบุคคลที่มีความบกพร่องทางจิตให้อยู่ในสถานพยาบาล เพื่อการบำบัดรักษาให้หายเป็นปกติก่อนที่จะออกมาในสังคม ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้บกพร่องทางจิตนั้นก่อเหตุร้ายหรือกระทำการอันเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นได้

ประมวลกฎหมายอาญาดำเนินคดีหลักเกณฑ์ของการควบคุมตัวบุคคลไว้ในสถานพยาบาลในมาตรา 48 และ 49 โดยแยกพิจารณา ดังนี้

⁴⁵"รายงานการประชุมอนุกรรมการร่างประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัย ครั้งที่ 648/283/2487 วันที่ 26 กันยายน 2487," จุลพาท เล่ม 4 ปีที่ 9 (เมษายน 2505) : 519-520.

⁴⁶"รายงานการประชุมกรรมาธิการวิสามัญ ร่างประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ 37/2496 วันที่ 22 ตุลาคม 2496," จุลพาท เล่ม 6 ปีที่ 9 (มิถุนายน 2505) : 688.

4.1 กรณีควบคุมตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตหันเพี้ยน
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 บัญญัติหลักเกณฑ์

ไว้ว่า

"ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตหันเพี้ยน ซึ่งไม่
ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่
ประชาชน ศาลจะสั่งให้ไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิก
ถอนเสียเมื่อใดก็ได้"

หลักเกณฑ์มาตรา 48 แยกพิจารณาได้ ดังนี้

1) ต้องมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและดำเนินคดีตาม
กฎหมายและปรากฏว่า

ก. จำเลยมีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษตาม
มาตรา 65 เพราะกระทำในขณะที่กระทำผิดไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับ
ตัวเองได้ เนื่องจาก จิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตหันเพี้ยน

ข. จำเลยมีความผิดแต่ได้รับการลดโทษ ตาม
มาตรา 65 เนื่องจากจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตหันเพี้ยน แต่ยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง
ศาลจะลดโทษตามกฎหมายเพียงใดก็ได้

2) จากการพิจารณาของศาลเห็นว่า ถ้าปล่อยผู้นั้นไป
จะไม่เป็นการปลอดภัยแก่ประชาชน

4.2 กรณีบุคคลผู้ เสพสุรา เป็นอาชญาหรือผู้ เสพยา เสพติดให้โทษ
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 49 บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ว่า

"ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกหรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการ
กำหนดโทษหรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความ
ผิดเกี่ยวเนื่องกับการ เสพสุรา เป็นอาชญาหรือการ เป็นผู้ติดยา เสพติดให้โทษ
ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นจะไม่ เสพสุรา ยา เสพติดให้โทษอย่าง
หนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกินสองปี นับแต่วันพ้นโทษ
หรือวันปล่อยตัว เพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็ได้"

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรก ไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะ
สั่งให้ส่ง ไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้"

จากหลักเกณฑ์มาตรา 49 ข้างต้น แยกพิจารณาได้ดังนี้

- 1) ต้อง เป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือ
พิจารณาว่าบุคคลนั้นมีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ
- 2) ความผิดที่ศาลพิพากษานั้น เป็นความผิดที่เกี่ยวข้อง
กับการ เสพสุราเป็นอาชญาหรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ
- 3) ศาลเห็นสมควรกำหนดในคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นจะไม่
เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกิน
2 ปี นับแต่วันพ้นโทษ ในกรณีที่ผู้นั้นต้องคำพิพากษาให้ลงโทษหรือนับแต่วันปล่อยตัว
เพราะรอการ กำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็ได้
- 4) ผู้ที่ถูกศาลสั่งตามข้อ 3) ไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด
ศาลเห็นสมควรส่งผู้ฝ่าฝืนดังกล่าวไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล⁴⁷

4.9 บทบังคับกรณีฝ่าฝืนการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 195 บัญญัติว่า "ผู้ใด
หลบหนีจากสถานพยาบาลซึ่งศาลสั่งให้คุมตัวไว้ตามความในมาตรา 49 ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ" และประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา 190 บัญญัติว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁷ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 25 (พ.ศ.2525) เรื่อง จัดตั้ง
สถานพยาบาลตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ลงวันที่ 15
มิถุนายน พ.ศ.2525 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 26 (พ.ศ.2525)
เรื่อง จัดตั้งสถานพยาบาลตาม ความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522
ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2525

"ผู้ใดหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรกได้กระทำโดยแหกที่คุมขัง โดยใช้กำลัง ประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมิหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อน กึ่งหนึ่ง"

จะเห็นได้ว่ากรณีศาลสั่งคุมตัวผู้ติดสุรายาเสพติดให้โทษไว้ในสถานพยาบาลตามมาตรา 49 แล้วหลบหนี จะมีความผิดและรับโทษตามมาตรา 195 ดังกล่าว ส่วนกรณีศาลสั่งคุมตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ไว้ในมาตรา 48 แล้วหลบหนี ถือว่าเป็นการหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (12) จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 ดังกล่าว แต่ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ เพราะเหตุที่ทำขณะไม่รู้ผิดชอบหรือยังพอรู้ผิดชอบอยู่บ้างตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 65

ร่างประมวลกฎหมายเยอรมัน ก็มีเรื่องการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลนี้อยู่ในมาตรา 82 และ 83 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้⁴⁸

1) ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดลงในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือขณะที่ความรู้สึกผิดชอบมีจำกัด ศาลอาจสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นเข้ารับ

⁴⁸ชาญวิทย์ ยอดฉวี, "วิธีการเพื่อความปลอดภัย : แนวคิดและข้อสังเกตบางประการ" ในองค์คดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรมอัยการ, การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 92-93.

การรักษาในสถานพยาบาลหรือสถาบันใดที่เหมาะสม หากมีเหตุสมควร เชื่อว่าผู้นั้นจะกระทำผิดอีกและจะเป็นอันตรายแก่ประชาชน

2) ถ้าผู้ใดกระทำความผิดขณะเสพยาหรือยาเสพติดใด ๆ หรือกระทำความผิดเพราะเหตุที่เสพยาหรือยาเสพติด ไม่ว่าศาลจะลงโทษหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจส่งตัวไปรักษาที่สถานพยาบาลได้

หลักเกณฑ์ของกฎหมายเยอรมันดังกล่าวข้างต้น คล้ายคลึงกับหลักในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 มาตรา 49 ของไทย แต่มีข้อแตกต่าง 3 ประการ คือ

1) ตามกฎหมายเยอรมัน แม้ศาลจะไม่ลงโทษจำคุกหรือรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษผู้ติดยาเสพติดหรือผู้เสพยาเป็นอาจิม ศาลก็สามารถส่งตัวผู้นั้นไปรักษาพยาบาลได้ แต่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 49 นั้น ศาลต้องพิพากษาลงโทษจำคุก หรือรอกการลงโทษหรือการกำหนดโทษก่อน จึงจะส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้

2) กฎหมายเยอรมันไม่มีขั้นตอนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 49 คือ ถ้าศาลเห็นสมควร ศาลก็สามารถสั่งให้คุมตัวไว้รักษาในสถานพยาบาลได้เลย แต่ตามมาตรา 49 ศาลต้องวางข้อกำหนดไว้ก่อนในขั้นแรกว่า ห้ามเสพยาหรือยาเสพติด แต่เมื่อผู้นั้นฝ่าฝืนคำสั่งศาล ศาลจึงจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้ตาม มาตรา 49 วรรค 2 ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าพิจารณากันต่อไปว่า การที่กฎหมายบัญญัติขั้นตอนไว้ ดังนี้ เป็นเหตุให้ขัดข้องในการปฏิบัติตามหรือไม่

3) วันที่เริ่มบังคับตามคำพิพากษา กรณีประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48 ได้แก่ วันที่ศาลมีคำพิพากษานั้นเอง ส่วนวันที่เริ่มบังคับวิธีการตามมาตรา 49 วรรค 2 ได้แก่ วันที่ศาลมีคำสั่งนั้น แต่ตามกฎหมายเยอรมัน ศาลสามารถใช้วิธีการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก่อนการรับโทษตามคำพิพากษาได้ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งทำให้การบำบัดรักษาดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็วและประสบผลสำเร็จมากขึ้น และกฎหมายญี่ปุ่นซึ่งบัญญัติวิธีการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลนี้เช่นกัน ก็บัญญัติทำนองนี้ว่าศาลอาจสั่งให้บังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยก่อนได้ โดยเลื่อนการลงโทษตามคำพิพากษาออกไป

วิธีควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลนี้ เป็นวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาของหลาย ๆ ประเทศ และมีสาระสำคัญคล้ายคลึงกันกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48 มาตรา 49 ของไทย แต่จะแตกต่างกันในรายละเอียดบางประการเท่านั้น เช่น กฎหมาย Mental Treatment 1930, Criminal Justice Act 1967 ของอังกฤษ⁴⁹ ประมวลกฎหมายอาญานอร์เวย์⁵⁰ มาตรา 39 เป็นต้น ปัญหาที่ประสบมิได้อยู่ที่ตัวบทกฎหมาย แต่อยู่ที่การบังคับใช้จะได้ผลจริงจังกี่เท่าไร

ในกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ไม่ปรากฏว่ามีวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลแต่อย่างใด

5. ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 บัญญัติว่า

"เมื่อศาลได้พิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไป อาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้"

ดังนั้น การห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง คือ การที่ศาลสั่งห้ามผู้ที่ถูกลงโทษเพราะได้กระทำความผิด มิให้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่างหลังจากที่พ้นโทษไปแล้ว เพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกลงโทษนั้นใช้อาชีพหรือวิชาชีพนั้นเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดขึ้นอีก

⁴⁹Judor Bees and E. Graham, Criminal Justice Act 1948, (Susses : RJ. Acford Ltd., 1948), pp.35-36 และ J.D.McClean and J.C.Wood, Criminal Justice and Treatment of offenders, (London : The Eastern Press Ltd., 1969), p.128.

⁵⁰The Norwegian Penal Code, 3 American Series of Foreign Penal Code 1961.

5.1 หลักเกณฑ์การห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่าง
แยกพิจารณาได้ ดังนี้

1) ศาลได้พิพากษาให้ตั้งโทษผู้ใดตามความผิดที่พิจารณา
ได้ ความผิดที่ลงโทษนั้นอาจเป็นความผิดที่กระทำโดยเจตนาหรือประมาทหรือความผิดลหุโทษ
เพราะกฎหมายมิได้บัญญัติยกเว้นไว้ และโทษนั้นก็ไม่ว่าจำเป็นต้องเป็นโทษจำคุก อาจเป็น
โทษปรับหรือกักขังก็ได้ แต่ถ้าศาลพิพากษายกฟ้องหรือรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ
ศาลจะสั่งห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพไม่ได้

2) ศาลเห็นว่าผู้ที่ถูกลงโทษนั้นกระทำความผิดโดยอาศัย
โอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ⁵¹ หรือความผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพ
หรือวิชาชีพ

การกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการ
ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หมายถึง การกระทำความผิดนั้นไม่ได้เนื่องจากการประกอบ
อาชีพหรือวิชาชีพนั้นโดยตรง เป็นแต่ว่าโดยที่ตนประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นอยู่ จึงมี
โอกาสกระทำความผิดนั้นได้สะดวกหรือง่ายขึ้น กรณีอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ
เช่น เป็นผู้จัดการโรงแรม กระทำผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี ถ้าศาลเห็นว่าที่กระทำ
ความผิดนั้นเพราะอาชีพเป็นผู้จัดการโรงแรมหากให้ดำเนินกิจการโรงแรมต่อไป อาจ
กระทำความผิดฐานค้าประเวณี หรือยารักษาการณ์ ถือโอกาสที่ดูแลสถานที่ต่าง ๆ
ร่วมมือกับบุคคลภายนอกให้เข้ามาลักทรัพย์ในสถานที่ที่ตนดูแลหรือคนใช้ในโรงแรมลักทรัพย์
ของแขกอาศัยในเวลาทำความสะอาดห้องพัก หรือพนักงานประจำยานพาหนะที่เดินทาง
ระหว่างประเทศ นำของหนีภาษีเข้ามาในราชอาณาจักร หรือช่างซ่อมแอร์ ถือโอกาส
เมื่อเข้าไปซ่อมแอร์ในบ้าน พอเจ้าของบ้านเผลอลักทรัพย์ไป เป็นต้น ส่วนกรณีอาศัย

⁵¹อาชีพ หมายถึง การทำมาหากินทุกอย่างที่ไม่ต้องอาศัยความรู้เป็นพิเศษ
หรือโดยเฉพาะ เช่น นักธุรกิจ นายหน้า แม่บ้าน รับจ้าง ฯลฯ

วิชาชีพ หมายถึง การทำมาหากินซึ่งต้องอาศัยความรู้เฉพาะเป็นพิเศษ เช่น
นายแพทย์ ทนายความ วิศวกร หรือสถาปนิก ฯลฯ

โอกาสจากการประกอบวิชาชีพ ก็เช่น ในโอกาสที่ประกอบวิชาชีพผดุงครรภ์ ก็รับจ้างทำให้
แห้งลูก เป็นต้น

การกระทำความผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพ
หรือวิชาชีพ หมายถึง การกระทำความผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพโดยตรง
กรณีเนื่องจากการประกอบอาชีพ เช่น นายธนาคารมีอาชีพบริหารงานในธนาคาร
ปล่อยสินเชื่อโดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นพ่อค้าปลอมปนสินค้า
หรือเป็นผู้ใช้ยานพาหนะรับจ้างขนส่งโดยนำกลั้วอันตราย ตามมาตรา 233 เป็นต้น
ส่วนกรณีเนื่องจากการประกอบวิชาชีพ เช่น เป็นทนายความโกงลูกความ หรือเป็น
ทนายความอาศัยวิชาชีพติดต่อกับพนักงานอัยการหรือผู้พิพากษาล้มคดี หรือทำพยานหลักฐาน
เท็จนำเสนอสืบคดี หรือวิศวกรโยธาคุมงานก่อสร้าง โดยใช้เสาที่มีขนาดรับน้ำหนัก
น้อยกว่าที่ระบุไว้ในแบบ ทำให้อาคารทรุดเกิดการเสียหาย เป็นต้น

3) ศาลเห็นว่าผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไป
อาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก

เมื่อเข้าเกณฑ์ทั้ง 3 ประการข้างต้น เป็นดุลพินิจของศาล
ที่จะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ มีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปี
นับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

5.2 บทลงโทษผู้ฝ่าฝืนคำสั่งห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ

เมื่อศาลกำหนดไว้ในคำพิพากษาห้ามผู้ใดประกอบอาชีพ
หรือวิชาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 50 นี้ หากผู้นั้นฝ่าฝืน
ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพเช่นนั้นขึ้นภายในเวลาที่ศาลกำหนดห้ามไว้ มีความผิดตาม
ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 196 ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของศาล ซึ่งได้สั่ง
ไว้ในคำพิพากษามาตรา 50 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน
หนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

กฎหมายต่างประเทศที่มีบทบัญญัติทำนองนี้ ได้แก่
ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1953⁵²

- 1) บุคคลใดกระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์หรือมัชฌมโทษ โดยใช้วิชาชีพในทางที่ผิดหรือว่าล่วงละเมิดกฎข้อบังคับหรือมารยาทในวิชาชีพการค้าหรือสาขาการค้าอื่น ๆ และถูกศาลพิพากษาให้จำคุกอย่างต่ำตั้งแต่สามเดือนขึ้นไป เมื่อศาลพิพากษา ศาลจะมีคำสั่งห้ามไม่ให้ประกอบอาชีพการค้าหรือสาขาการค้าอื่น ๆ เป็นระยะเวลาอย่างน้อยหนึ่งปี และอย่างมากไม่เกินห้าปี เมื่อศาลเห็นว่าคำสั่งศาลเช่นนั้น จะเป็นการรักษาความปลอดภัยของสาธารณชน
- 2) ตราบใดคำสั่งศาลยังคงบังคับอยู่ จำเลยจะประกอบอาชีพการค้า สาขาการค้า หรือเป็นตัวแทนผู้อื่น ประกอบหรือให้ผู้อื่นประกอบแทนตน โดยตนเองเป็นผู้ให้คำสั่งไม่ได้
- 3) ให้นำบทบัญญัติมาตรา 36(1) ว่าด้วยการเสียสิทธิพลเมืองมาบังคับ ถ้าการปฏิบัติตามคำพิพากษาเกี่ยวกับโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับการเสียสิทธิ ถูกศาลสั่งให้รอกการลงโทษไว้โดยมิเจือใจ ระยะเวลาการรอกการลงโทษ ให้นับเนื่องในระยะเวลาห้ามประกอบอาชีพ
- 4) เมื่อศาลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องห้ามประกอบอาชีพแก่ จำเลยอีกต่อไปแล้ว ศาลจะยกเลิกคำสั่งนั้นเสีย การยกเลิกนี้ต้องเป็นภายหลัง 1 ปี นับจากวันมีคำสั่ง คำสั่งยกเลิกนี้เป็นคำสั่งมิเจือใจ อาจถอนเสียได้ก่อนระยะเวลาตามคำพิพากษาได้สิ้นสุดลง

บทบัญญัติเรื่องการห้ามประกอบอาชีพของเยอรมัน จำกัดเงื่อนไขบางประการ คือ ต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปศาลจึงจะใช้วิธีการนี้ได้ ซึ่งต่างกับกฎหมายไทยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 50 เพียง แต่ศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ศาลก็สามารถใช้วิธีการนี้ได้แล้ว

⁵²สุด สุตรา, "วิธีการเพื่อความปลอดภัยและเพื่อคตินิสัย," อุลพาท ปีที่ 3 เล่มที่ 12 (12 ธันวาคม 2499) : 956.

โดยโทษที่ลงอาจเป็นโทษจำคุกหรือโทษอื่นก็ได้ จำกัดอยู่แต่เพียงว่าถ้าเป็นการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ ศาลจะใช้วิธีนี้ไม่ได้ และจะเห็นได้ว่ากฎหมายเยอรมันห้ามเลยไปถึงกรณีที่จำเลยเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการประกอบอาชิตนั้น ๆ ด้วย เช่น ศาลสั่งห้ามจำเลยประกอบอาชิตใดอาชิตหนึ่งแล้ว จำเลยก็ไม่ประกอบอาชิตนั้นด้วยตนเอง แต่มีตัวแทนทำการแทนตลอดเวลา โดยฟังคำสั่งจากจำเลย เป็นต้น⁵³

ในกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ไม่ปรากฏว่ามีวิธีการเพื่อความปลอดคภัยประเภทห้ามประกอบอาชิตบางอย่างแต่อย่างใด

4.8 ประสิทธิภาพของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดคภัยในทางอาญา

การฟ้องผู้กระทำผิดเพื่อให้ศาลพิพากษาลงโทษเป็นเพียงมาตรการหนึ่งที่ใช้ในการปราบปรามอาชิตกรรม หลังจากที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นเท่านั้น ส่วนมาตรการในการป้องกัน ไม่ให้การกระทำผิดเกิดขึ้น คือ การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดคภัยซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งในการควบคุมปัญหาอาชิตกรรม จำเป็นต้องใช้มาตรการทั้งสองดังกล่าวควบคู่กันไป หากใช้มาตรการทั้งสองถูกต้องเป็นไปตามหลักสัดส่วน ปัญหาอาชิตกรรมก็จะสามารถควบคุมได้ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น รัฐก็จะทำการปราบปราม โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยกำหนดโทษประเภทใดประเภทหนึ่งให้เหมาะสมกับความผิด เมื่อลงโทษผู้นั้นแล้ว ถ้าผู้นั้นยังมีสภาพอันตรายต่อสังคมอยู่ หมายความว่า เขามีแนวโน้มที่จะกระทำผิดขึ้นอีกในอนาคต ก็จะต้องใช้มาตรการป้องกันเสริมเข้าไป คือ การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดคภัยประเภทใดประเภทหนึ่งให้เหมาะสมกับสภาพอันตราย ซึ่งผู้นั้นได้แสดงออกมาว่าจะกระทำผิดขึ้น

⁵³ชาญวิทย์ ยอดมณี, "วิธีการเพื่อความปลอดคภัย : แนวคิดและข้อสังเกตบางประการ," ในกองคดีวิธีการเพื่อความปลอดคภัย กรมอัยการ, การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดคภัย, หน้า 94-95.

ในอนาคตเช่นกัน รัฐก็สามารถควบคุมปัญหาอาชญากรรมไม่ให้เกิดมากขึ้นได้ เพราะได้ใช้มาตรการป้องกันโดยการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้แล้ว

แต่การใช้ประมวลกฎหมายอาญาตั้งแต่ พ.ศ.2500 จนถึงปัจจุบัน เกือบ 40 ปี เป็นการใช้มาตรการปราบปรามเพียงด้านเดียว คือ การจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษแล้วปล่อยตัวไป มิได้พิจารณาใช้มาตรการป้องกัน คือ วิธีการเพื่อความปลอดภัยในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยังมีสภาพอันตราย ซึ่งแสดงออกมามีแนวโน้มจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต (ยกเว้นมาตรการกักกัน) ผลก็คือ ได้เกิดมีการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอย่างมากทุกปี ทั้งที่เพิ่งกระทำความผิดและกระทำความผิดซ้ำ ผู้ที่จะก่อเหตุร้าย การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ชีวิต ร่างกาย เพิ่มสูงโดยเฉลี่ย 20-30% เกินกว่ามาตรฐานสากล ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน 10%⁵⁴ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าตกใจ อันเป็นสาเหตุนำไปสู่การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ซึ่งเป็นมหันตภัยของมนุษยชาติ ทั้งนี้เป็นผลจากการใช้มาตรการปราบปรามเพียงด้านเดียว ไม่ใช้มาตรการป้องกันควบคู่ไปด้วยกัน

นักนิติศาสตร์และนักอาชญาวิทยาพยายามค้นคิดหามาตรการป้องกันสังคมและวิธีการที่เหมาะสมต่าง ๆ ในการอบรมแก้ไขผู้กระทำความผิดตลอดมาจนถึงปัจจุบัน และได้นำวิธีการต่าง ๆ มาใช้แทนหรือควบคู่กับโทษจำคุก เช่น การรอกการลงโทษ การพักการลงโทษ การคุมประพฤติ เป็นต้น แต่ปรากฏว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัย กลับเป็นสิ่งที่ผู้กล่าวถึงน้อยมาก จนกล่าวกันว่าเป็นวิธีการที่ถูกลืม⁵⁵

วิธีการเพื่อความปลอดภัยดังกล่าวทั้ง 4 ประเภท ยกเว้นกักกัน ศาลสามารถสั่งให้ใช้ได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องรอให้พนักงานอัยการมีคำร้องหรือคำขอแต่อย่างใด มีวิธีการเดียวเท่านั้นที่ศาลจะสั่งให้ก็คือเมื่อมีการเริ่มต้นจากพนักงานอัยการ คือ "การฟ้องกักกัน"

⁵⁴ กองวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรมอัยการ, "งานวิธีการเพื่อความปลอดภัย," วารสารอัยการ ปีที่ 14 ฉบับที่ 156 (กุมภาพันธ์ 2534) : 56.

⁵⁵ เสริมศักดิ์ เทพาคำ, "วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ถูกลืม," อุทพาท เล่มที่ 8 ปีที่ 7 : 947.

การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในทางอาญาในปัจจุบัน มีอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา โดยมีบทบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 7 ในหมวด 3 ส่วนที่ 2 ตั้งแต่มาตรา 39-50 ซึ่งแบ่งลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็น 5 ประเภท คือ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันกันคนคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง นอกจากนี้ในประมวลกฎหมายอาญายังมีวิธีการสำหรับเด็ก ซึ่งไม่ต้องรับโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 มาตรา 75 มาตรา 77 การริบทรัพย์สิ่งซึ่งมีสภาพอันตราขาย ตามมาตรา 32 มาตรา 33 (1) ตอนท้าย ซึ่งเห็นว่าเป็นลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย อีกทั้งยังมีบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 52⁵⁶ ซึ่งรัฐใช้เป็นมาตรการบังคับเอากับผู้ที่จะก่อเหตุร้ายและยังมีมาตรการซึ่งรัฐใช้บังคับต่อคนบางจำพวก ซึ่งแม้มองในแง่กฎหมายยังไม่มีสภาพถึงขั้นเป็นอันตราขาย แต่มีความประพฤติอันไม่สมควร เช่น มาตรการที่ใช้ต่อคนขอทาน ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2484 มาตรการที่ใช้ต่อหญิงโสเภณี ตามพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 การยึด พักใช้ เพิกถอนใบอนุญาตขับรถ ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 161 มาตรา 162 การยึด สั่งพัก สั่งเพิกถอนใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 109 มาตรา 110 มาตรา 152 การถูกจำหน่ายชื่อ ถูกลบชื่อจากนายทะเบียนนายความ ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 การส่งตัวผู้ต้องโทษฐานเสพยาเสพติด

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵⁶พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 52 บัญญัติไว้
 ความว่า "ถ้ามีเหตุสงสัยว่าผู้ใดในตำบลนั้นแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือ
 เป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพและไม่สามารถจะชี้แจงความบริสุทธิ์ของตน
 ได้ก็ดีให้กำนันเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวน ถ้ามีหลักฐานเชื่อว่าเป็นความจริง ก็ให้
 เอาตัวผู้นั้นส่งกรมการอำเภอไปฟ้องร้องเอาโทษ ตามมาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
 (เดิมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เป็นมาตรา 30)

ให้โทษครั้งที่สามไปควบคุมและบำบัดในสถานพยาบาล ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

1) ประสิทธิภาพของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในทางอาญาในอดีต
ในอดีตวิธีการเพื่อความปลอดภัย ถูกนำมาใช้โดยผ่านกระบวนการ
ศาลมีน้อย โดยเฉพาะวิธีการเพื่อความปลอดภัยในประมวลกฎหมายอาญา คงมีการใช้
เฉพาะเรื่องการกักกันประเภทเดียว วิธีการเพื่อความปลอดภัยอีก 4 ประเภท
ไม่ปรากฏว่ามีการนำมาใช้อย่างจริงจัง ทั้งนี้มีสาเหตุเพราะเมื่อประมวลกฎหมายอาญา
ใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นการนำบทบัญญัติในส่วนวิธีการเพื่อ
ความปลอดภัยมาใช้อย่างชัดเจนครั้งแรก ก็ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 21
ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2501⁵⁷ และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 43 ลงวันที่ 10

---

⁵⁷ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 21 บัญญัติความว่า "ด้วยปรากฏว่าได้มี
บุคคลประพฤติดนเป็นอันชวาลกระทำการด้วยตนเอง หรือสนับสนุนบุคคลอื่นรังแก ข่มเหง
ขู่เข็ญ หรือรบกวน ให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน และในบางกรณีก็กระทำ
การแสดงตนให้บุคคลอื่นเกรงกลัว จำต้องยอมทนรับกรรมบางประการ ไม่กล้าขัดขืนหรือ
ร้องเรียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ดำเนินการ เพราะเกรงภัยจะเกิดแก่ตน ... ฯลฯ

หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ ตลอดจนพนักงานสอบสวน
เอาใจใส่โดยเคร่งครัด สืบสวนสอบสวนว่าบุคคลเช่นที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้กระทำ
การอันใดซึ่งเป็นการละเมิดต่อกฎหมายแล้ว และจัดดำเนินการต่อไปเพื่อการนี้ ถ้า
ปรากฏมีความจำเป็นต้องจับตัวมาควบคุมไว้เพื่อทำการสอบสวนในข้อหาใด ก็ให้ดำเนิน
การไปโดยเคร่งครัด และให้พนักงานสอบสวนควบคุมตัวไว้ทำการสอบสวนได้ไม่เกิน
สามสิบวัน นับแต่วันเริ่มควบคุม

ข้อ 2. ถ้ามีความจำเป็นต้องควบคุมเกินกำหนดเวลาที่กล่าวแล้ว เพื่อให้
การสอบสวนเสร็จสิ้น ก็ให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปศาลให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวน
ยื่นคำร้องต่อศาลขอมหาขังผู้ต้องหาไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา... ฯลฯ"

มกราคม พ.ศ.2502⁵⁸ บังคับใช้ ซึ่งประกาศของคณะปฏิวัติทั้งสองฉบับนี้ เป็นการให้อำนาจควบคุมบุคคลประพฤตินเป็นอันพาล กระทำด้วยตนเองหรือสนับสนุนบุคคลอื่น รังแก ข่มเหง ทุบตี หรือรบกวนให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน ฯลฯ ซึ่งเป็น

⁵⁸ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 43 บัญญัติความว่า "เนื่องจากปรากฏว่า บุคคลที่ประพฤตินเป็นอันพาล ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จับตัวมาควบคุมไว้เพื่อทำการสอบสวนตามประกาศของ คณะปฏิวัติ เมื่อครบกำหนดสามสิบวันแล้ว บุคคลนั้นยังมีนิสัยและความประพฤติเป็นอันพาลอยู่ เมื่อปล่อยตัวไปก็จะไปกระทำผิดก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนอีก ... ฯลฯ ในเมื่อบุคคลที่ประพฤตินเป็นอันพาลนี้ยังไม่ละ เลิกนิสัย แม้ถูกปล่อยตัวออกมา คณะปฏิวัติมีเจตนาอันแรงกล้าที่จะกวาดล้างปราบปราม และทำการอบรมบ่มนิสัยผู้ที่ประพฤตินเป็นอันพาลให้กลับตนเป็นพลเมืองดี เพื่อประโยชน์และความผาสุกของประชาชน

หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1. บุคคลที่ประพฤตินเป็นอันพาล ซึ่งถูกควบคุมตัวไว้เพื่อทำการสอบสวนตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 21 ครบกำหนดสามสิบวันแล้ว ถ้าผู้บัญชาการตำรวจนครบาลสำหรับจังหวัดพระนคร จังหวัดธนบุรี และผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่น ๆ นอกจาก จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีนิสัยและความประพฤติเป็นอันพาลอยู่ ก็ให้มิอำนาจสั่งให้ส่งตัวบุคคลนั้นไปยังสถานอบรมและฝึกอาชีพ

ข้อ 2. ให้กระทรวงมหาดไทยจัดให้มีสถานอบรมและฝึกอาชีพขึ้น กับให้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ แต่ละคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนสำหรับพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมการอบรม การฝึกอาชีพ และการปล่อยบุคคลที่ถูกควบคุม

ข้อ 3. ให้ถือว่าบุคคลที่ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด สั่งให้ส่งตัวไปอยู่ในสถานอบรมและฝึกอาชีพ เป็นผู้อยู่ในระหว่างคุมขัง ตามอำนาจของพนักงานสอบสวนตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งถ้าหลบหนีก็มีความผิดต้องระวางโทษตามกฎหมายนั้น"

บุคคลที่มีสภาพที่เป็นอันตราย โดยทางเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นกฎหมายที่ในทางปฏิบัติทำได้รวดเร็วสะดวกแก่การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ และประกาศคณะปฏิวัติดังกล่าว ให้อำนาจเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้ว่าราชการจังหวัด ควบคุมส่งตัวบุคคลผู้มีพฤติกรรมเป็นอันตรายแก่บุคคลและทรัพย์สินดังกล่าว ไปยังสถานอบรมและฝึกอาชีพ ทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 52 ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญเหตุผลหนึ่งที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ไม่ได้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 และพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 52 มาใช้

ด้วยเหตุผลความไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการตามระบอบประชาธิปไตยเพราะการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประกาศคณะปฏิวัติดังกล่าว ไม่ผ่านศาล รัฐ ต่อมาจึงได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการอบรมและฝึกอาชีพบุคคลบางประเภท พ.ศ.2518 ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 21 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2501 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 43 ลงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2501 พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการอบรม และการฝึกอาชีพ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉบับที่ 43 พ.ศ.2503⁵⁹ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการอบรมและฝึกอาชีพบุคคล บางประเภท พ.ศ.2518 นี้ เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ต้องใช้โดยผ่านกระบวนการ ทางศาล และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเคยชินกับการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประกาศคณะปฏิวัติเกี่ยวกับบุคคลประพฤตินเป็นอันพาลดงกล่าวข้างต้น เพราะ ครอบคลุมกว้างขวางและรวบรวมพยานหลักฐานได้ง่ายกว่า ดังนั้น ครั้งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการอบรมและฝึกอาชีพบุคคลบางประเภท พ.ศ.2518 บังคับใช้ได้พิเศษ ก็ถูกยกเลิก

⁵⁹พระราชบัญญัติว่าด้วยการอบรมและฝึกอาชีพบุคคลบางประเภท พ.ศ.2518 มีสาระสำคัญในมาตรา 6 มาตรา 8 ดังนี้

มาตรา 6 บัญญัติว่า "บุคคลดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลที่พึงรับการอบรมและฝึก อาชีพ

(1) เป็นผู้ประพฤตินกระทำการรังแก ข่มเหง ชู่เชิงญ หรือกระทำ ด้วยประการใด ๆ โดยมีชอบ ให้บุคคลอื่นเกรงกลัว

ฯลฯ

มาตรา 8 บัญญัติว่า "ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามคำร้องขอของพนักงานอัยการ ว่าบุคคลใดเป็นบุคคลที่พึงรับการอบรมและฝึกอาชีพ ให้ศาลมีอำนาจสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ให้บุคคลนั้นทำทัณฑ์บน ... ฯลฯ

ถ้าบุคคลนั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บน ให้ศาลสั่งตัวบุคคลนั้นไปรับการอบรม และฝึกอาชีพ ตาม (2) จนกว่าจะทำทัณฑ์บน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองปี

(2) ให้ส่งตัวบุคคลนั้นไปรับการอบรมและฝึกอาชีพ ณ สถานอบรมและฝึก อาชีพมีกำหนดเวลาไม่เกินสองปี

ฯลฯ"

โดยคำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 22 ลงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2519⁶⁰ และคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 34 ลงวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2519 ซึ่งคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 22 มีลักษณะคล้ายกับประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 21 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2501 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 43 ลงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2502 โดยเป็นการให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้ว่าราชการจังหวัด ควบคุมและส่งตัวบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคมไปรับการอบรมและฝึกอาชีพ ซึ่งไม่ได้ผ่านกระบวนการพิจารณาของศาล ผลก็คือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจกว้างขวาง ทำงานได้รวดเร็ว แต่อาจมีผลเสียต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้บริโภค กรณีมีการสืบสวนผิดพลาด เพราะ

60 คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 22 บัญญัติความว่า "ด้วยปรากฏว่า ได้มีบุคคลบางจำพวกมีพฤติกรรมเป็นภัยต่อสังคม ... ฯลฯ

คณะกรรมการปกครองแผ่นดิน จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1. บุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม ได้แก่ บุคคลซึ่งมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

(1) ประพฤติตนกระทำการรังแก ข่มเหง ขู่เข็ญ หรือกระทำความผิดใด ๆ โดยมีขอบให้บุคคลอื่นเกรงกลัว

ฯลฯ

(2) ให้พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจเอาใจใส่สืบสวนสอบสวน หากเห็นว่าบุคคลใดเป็นบุคคลซึ่งเป็นภัยต่อสังคม ให้มีอำนาจจับกุมตัวมาส่งพนักงานสอบสวน เพื่อพิจารณาหากปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลซึ่งเป็นภัยต่อสังคม ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมไว้เพื่อทำการอบรมได้ไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันเริ่มควบคุม

ข้อ 2. เมื่อได้ควบคุมบุคคลซึ่งเป็นภัยต่อสังคมครบกำหนดสามสิบวันแล้ว ถ้าผู้บัญชาการตำรวจนครบาลสำหรับกรุงเทพฯ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น ๆ เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีนิสัยหรือความประพฤติอันเป็นภัยต่อสังคมอยู่ ให้มีอำนาจสั่งให้ส่งตัวบุคคลนั้นไปยังสถานอบรมและฝึกอาชีพต่อไป

ฯลฯ"

ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีโอกาสนำพยานหลักฐานเข้าสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริง และเป็นการเสี่ยงต่อการถูกฟ้องว่าปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และหน่วงเหนี่ยวกักขัง ฯลฯ ในที่สุดต่อมาก็ได้มีพระราชบัญญัติยกเลิก "คำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 22 ลงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2519 พ.ศ.2522" ทำให้ปัจจุบันกฎหมายพิเศษที่ใช้มาตรการต่อบุคคลบางประเภทได้ถูกยกเลิกไปและหันมาใช้ประมวลกฎหมายที่ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยกระบวนการยุติธรรมทางศาล มีการไต่สวนพิสูจน์ข้อเท็จจริงก่อนจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลใด ด้วยความร่วมมือของพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการรวบรวมข้อเท็จจริง เพื่อเสนอต่อศาลพิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่ง⁶¹

สำหรับสาเหตุที่การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ไม่ได้มีการนำมาใช้อย่างจริงจัง ประการต่อมาก็เนื่องจากพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย แม้การดำเนินคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น พนักงานสอบสวนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานให้แก่พนักงานอัยการ ทั้งนี้ โดยเป็นผู้ริเริ่มคดีด้วยตนเองหรือตามคำสั่งของพนักงานอัยการ และแม้กรมอัยการจะได้ออกระเบียบ "ระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2528" ซึ่งกำหนดว่าพนักงานอัยการต้องทำความเห็นทุกสำนวนว่าสมควรจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือไม่ด้วยก็ตาม แต่ทางด้านการศึกษาวิชานิติศาสตร์ ไม่อาจให้คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยอาศัยหลักวิชานิติศาสตร์เพียงอย่างเดียว จำต้องอาศัยหลักวิชาอาชญาวิทยาอธิบายด้วยเสมอ ซึ่งหนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาส่วนใหญ่ ให้คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยการวิเคราะห์ข้อกฎหมายเป็นหลัก แต่กล่าวถึงทางด้านอาชญาวิทยาเป็นส่วนน้อย นอกจากนี้ปัญหาในข้อกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการ

⁶¹ถาวร พานิชพันธ์, "การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยกระบวนการยุติธรรมทางศาล," ในกองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรมอัยการ, การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 98-113.

เพื่อความปลอดภัยก็มีไม่มากนัก เว้นแต่ในเรื่องการฟ้องขอให้กักกัน มีคำพิพากษาศึกษา มากกว่ามาตรการอื่น ๆ

ดังนั้น ผู้ที่ศึกษาวิชานิติศาสตร์ซึ่งมีบทบาทโดยตรงต่อการใช้วิธีการ เพื่อความปลอดภัย จึงมักจะมองข้ามในเรื่องนี้ไป เพราะเห็นว่ามีปัญหาในข้อกฎหมาย น้อยมาก มีลักษณะเป็น "นามธรรม" ประกอบกับหนังสือหรือคำอธิบายคำสอนในเรื่องนี้ อย่างลึกซึ้งจริงจึงมีอยู่จำกัดอย่างยิ่งในสายตาของนักกฎหมาย จึงให้ความสนใจใน มาตรการ เรื่องนี้ในลำดับรองลงไปจากบทบัญญัติอื่น ๆ ของประมวลกฎหมายอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ฯลฯ เพราะในเรื่องความผิดนั้นมองเห็น "รูปธรรม" ได้ชัดเจน ระหว่าง "การกระทำผิด" กับ "การลงโทษ" จึงอาจกล่าวได้ว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ในประเทศไทย ทั้งทางด้านวิชาการและทางด้านปฏิบัติอยู่ในวงจำกัดอย่างยิ่ง และ เกือบไม่เคยมีแบบอย่างในทางปฏิบัติมาก่อน ยกเว้นกรณีการฟ้องขอให้กักกัน

ส่วนศาลนั้น มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัย จำต้องกระทำโดย ผ่านกระบวนการยุติธรรมทางศาล โดยประมวลกฎหมายอาญาให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่ง ให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้ง 5 วิธี ตามมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการทั้ง 5 วิธีดังกล่าวข้างต้นนั้น มีวิธีเดียวเท่านั้นที่ศาลจะสั่งให้ ต่อเมื่อมีการเริ่มต้นจากพนักงานอัยการ คือ "การฟ้องกักกัน" ส่วนวิธีการอื่น ๆ อีก 4 ประการนั้น ศาลสามารถสั่งให้ใช้ได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอพนักงานอัยการมีคำร้องหรือคำขอ แต่อย่างใด ใดๆก็ตาม ในทางปฏิบัติปรากฏว่า คดีวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ พนักงานอัยการขอให้ศาลมีคำสั่งนั้น ศาลได้ปฏิเสธที่จะใช้เกือบทั้งหมด ด้วยเหตุผล ต่าง ๆ กัน ทำให้การบังคับใช้ไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากศาลยกคำขอหรือคำร้อง ของพนักงานอัยการ⁶²

⁶² กุลพล พลวัน, "ปัญหาบางประการในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย," ในกองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรมอัยการ, การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย, (กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์, 2533), หน้า 114-121.

2. ประสิทธิภาพของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในทางอาญาในปัจจุบัน

เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา กำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำขอหรือ คำร้องต่อศาล ในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยทุกประเภท พนักงานอัยการในฐานะผู้นำในด้านการป้องกันอาชญากรรมและการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีนโยบายให้พนักงานอัยการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยทุกมาตรการ ตามที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้มาปฏิบัติอย่างจริงจัง หลังจากที่กรมอัยการได้ออกระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2528 ข้อ 32 และข้อ 50 กำหนดให้พนักงานอัยการต้องมีความเห็นทุกสำนวนว่าสมควรใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือไม่ด้วยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นกรมอัยการได้เริ่มงานวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้น โดยกำหนดเป็นโครงการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย บรรจุไว้ในแผนแม่บทมหาดไทย ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2530-2534) และแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2531-2534) โดยกำหนด "ให้วางแนวทางสำหรับพนักงานอัยการ ในการที่จะร้องขอต่อศาลให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาใช้ให้มีผลในทางปฏิบัติจริงจัง เช่น มาตรการกักกัน การห้ามเข้าเขตกำหนด การเรียกประกันตัวคน การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และการห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง" และให้กรมอัยการ เป็นผู้ดำเนินการตามแผนดังกล่าว กรมอัยการจึงได้จัดตั้งกองงานวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2530 ให้มีฐานะเป็นกองย่อยในกองคดีอาญา มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา

งานวิธีการเพื่อความปลอดภัย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

(1) งานเผยแพร่ความรู้การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

การประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการแจ้งข่าวสาร ในกรณีมีผู้จะก่อเหตุร้าย

(2) งานดำเนินคดีบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

(3) งานติดตามพฤติกรรมเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

(4) งานประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้วิธีการ

เพื่อความปลอดภัย

ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้

(1) งานเผยแพร่ความรู้การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการแจ้งข่าวสาร ในกรณีผู้จะก่อเหตุร้าย

เนื่องจากการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในการป้องกันการกระทำผิดยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายเพียงพอในระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย เช่น เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ซึ่งการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ จำเป็นต้องให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เข้าใจถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องนำมาใช้และประเภท ตลอดจนประโยชน์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยกรมอัยการจึงได้ให้กองวิธีการเพื่อความปลอดภัยรับผิดชอบดำเนินการรณรงค์ให้ความรู้ทั้งพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ โดยจัดทำเอกสารแจกจ่ายประกอบคำบรรยาย

(2) งานดำเนินคดีบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

งานส่วนนี้เน้นหนักไปที่พนักงานอัยการ โดยการวางระเบียบในกรณีพนักงานอัยการตรวจพิจารณาสำนวน ก็ให้พิจารณาการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยควบคู่ไปกับการพิจารณาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาในสำนวน และให้ฟ้องคดีโดยร้องขอให้ศาลบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกับผู้ต้องหา ตามสภาพอันตรายที่เขาได้แสดงออกมาว่าจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจากการปฏิบัติก็พบว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เพราะในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา) ศาลได้มีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยทุกประเภท

นอกจากงานดำเนินคดี กรมอัยการยังได้จัดให้มีงานเสริม คือ งานจัดเก็บทะเบียนประวัติ สถิติผู้กระทำความผิดคดีนิตย และผู้ถูกศาลสั่งบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนการดำเนินคดีของพนักงาน โดยจัดเก็บเป็นระบบบัตรครรชนีรายชื่อ จนปัจจุบันสามารถจัดเก็บโดยคอมพิวเตอร์ได้แล้ว

(3) งานติดตามพฤติการณ์เกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นงานที่ศาลได้สั่งบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใด โดยคำสั่งศาลมีผลบังคับใช้แล้ว นิติกรของกรมอัยการก็จะได้ไปรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

ของผู้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยว่า มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ถ้าสภาพอันตรายที่จะต้องป้องกันได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่มีสภาพอันตรายแล้ว พนักงานอัยการก็มีหน้าที่ทำคำเสนอต่อศาลถึงเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อให้ศาลสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้น ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 16 หากผู้บังคับใช้มีพฤติการณ์ตรงกันข้าม โดยการฝ่าฝืนคำสั่งศาล พนักงานอัยการก็ต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 47 มาตรา 49 วรรค 2 มาตรา 194 มาตรา 195 มาตรา 196 แล้วแต่กรณี

(4) งานประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

กรมอัยการได้ยกร่างข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะสังกัดในกระทรวงมหาดไทยหรือไม่ เช่น กรมตำรวจ กรมการปกครอง กรมราชทัณฑ์ กรมประชาสงเคราะห์กรุงเทพมหานคร และกรมอัยการ ให้ความร่วมมือสนับสนุนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและกำหนดให้ส่วนราชการดังกล่าวออกระเบียบภายในเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวเป็นผลสำเร็จ โดย

ก. กระทรวงมหาดไทย ได้มี "ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย พ.ศ. 2534 ลงวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2534"

ข. กรมอัยการได้ออกระเบียบของกรมอัยการ คือ

- หนังสือกรมอัยการ ที่ มท.0204.16/ว.19 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับแบบพิมพ์และการส่งรายงานคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย

- หนังสือกรมอัยการ ที่ มท.0203/ว.45 เรื่อง แบบพิมพ์และการส่งสถิติและรายงานคดีเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

หนังสือกรมอัยการทั้งสองเรื่องข้างต้นนี้ เป็นการออกระเบียบปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของ

พนักงานอัยการ พ.ศ.2528 ข้อ 32 และข้อ 50 และระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการ บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย พ.ศ.2533

ก. กรมตำรวจ ได้มี "ระเบียบกรมตำรวจ ว่าด้วยวิธีการ เพื่อความปลอดภัย กรมตำรวจ พ.ศ.2534 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2534"

ง. กรมแรงงาน ได้มี "ระเบียบกรมแรงงาน ว่าด้วยการ สนับสนุนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย พ.ศ.2534 ลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2534"

จ. กรุงเทพมหานคร ได้ออกระเบียบ คือ "คำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ 2649/2534 ลงวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ.2534 เรื่อง การให้ความร่วมมือใน การปฏิบัติตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการบังคับใช้วิธีการเพื่อ ความปลอดภัย พ.ศ.2534"

ฉ. กรมประชาสัมพันธ์ ได้มี "ระเบียบกรมประชาสัมพันธ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย พ.ศ.2534 ลงวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2534"

ช. กรมราชทัณฑ์ ได้ออกระเบียบ คือ "หนังสือเวียน ที่ มท.1005/ว.88 ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ.2534 เรื่อง ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย พ.ศ.2534"

นอกจากนี้ กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัยยังได้ประสานงาน กับกรมป่าไม้เพื่ออนุรักษ์พิทักษ์ป่าไม้ในเขตอนุรักษ์และป่าสงวน ตลอดจนสัตว์ป่า ใน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยขอให้ศาลสั่งห้ามประกอบอาชีพ เป็นต้น ประสานงานกับ กรมการค้าภายในเพื่อป้องกันการขายสินค้าราคาแพง ในภาวะน้ำมันขึ้นราคา ประสานงาน กับคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ เพื่อป้องกันผู้ขับรถประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่น ถึงแก่ความตาย บาดเจ็บสาหัสประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อป้องกันอาหารและยาปลอม และยังประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด เพื่อแก้ปัญหายาเสพติด โดยขอให้ศาลสั่งห้ามเสพยาเสพติด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 49 วรรคแรก และเมื่อผู้นั้นฝ่าฝืน ก็จะขอให้ส่งตัว ไปคุมไว้ในสถานพยาบาล เพื่อบำบัดรักษาตามมาตรา 49 วรรค 2 ต่อไป เป็นต้น

ประสิทธิภาพของการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตาม
ประมวลกฎหมายอาญา ในปัจจุบัน ปรากฏว่าจากการดำเนินคดีโดยขอบังคับใช้วิธีการ
เพื่อความปลอดภัยประเภทกักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันตัวค้ำประกัน และห้าม
ประกอบอาชีพบางอย่าง รวม 4 ประเภท ศาลจะสั่งบังคับใช้ร้อยละ 99 ของคำขอ
และมีการใช้กันอย่างกว้างขวาง ดังนี้

- 1) การกักกัน ศาลบังคับใช้ทุกเรื่อง บางเรื่องศาลชั้นต้นยกคำขอ
แต่ศาลอุทธรณ์ก็พิพากษากลับให้กักกันทุกเรื่อง
- 2) การห้ามเข้าเขตกำหนด ศาลบังคับใช้ทุกเรื่องตามที่พนักงานอัยการ
ขอและยังใช้อย่างกว้างขวาง เช่น ศาลห้ามจำเลยเข้าเขตป่า เพื่อเป็นการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ โดยสงวนพันธุ์สัตว์ป่าไว้ เพราะมีนิสัยประมาทเดินเล่น ถีบปืนเข้าป่า
ล่าสัตว์แล้วยิงคนโดยนึกว่าเป็นสัตว์ ดังคำพิพากษาศาลจังหวัดน่าน คดีหมายเลขแดงที่
604/2535 ศาลห้ามเข้าเขตแม่น้ำปัว บริเวณตำบลเจดีย์ชัย กรณีลักลอบขุดลอกทราย
อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดิน ดังคดีหมายเลขแดงที่ 430/2536 ของศาลจังหวัดน่าน
นอกจากนี้ ศาลจังหวัดชลบุรีได้พิพากษาห้ามเข้าเขตป่าเขากระทิง ตำบลบางเสร่ เป็น
เวลา 5 ปี เนื่องจากบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครอง กั้นสร้าง และแผ้วถางที่ดินในป่า
เขากระทิงของรัฐ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ดังคดีหมายเลข
แดงที่ 453/2536 ของศาลจังหวัดชลบุรี⁶³

⁶³คณะกรรมการประสานงานกระบวนการยุติธรรม ได้ประชุมพิจารณาแก้ไข
ประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยหลายมาตรา ในเรื่องห้าม
เข้าเขตกำหนดพิจารณาแก้ไขมาตรา 45 โดยเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การห้ามเข้าเขตกำหนด
นอกจากเพื่อความปลอดภัยของประชาชนแล้ว ยังเพิ่มเติมคำว่า "เพื่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้สัตว์ป่า เหมืองแร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ"
นับเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง
ของโลกในปัจจุบันอย่างยิ่ง

3) การเรียกประกันทัศนคติน ศาลบังคับใช้ทุกเรื่อง ตามที่พนักงานอัยการขอ เช่น กรณีศาลได้เรียกประกันทัศนคตินกับผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ โดยมีข้อเท็จจริงว่าจำนวนขอบลัดกลอบบรรทุกไม้ยางหวงห้ามแปรรูปจำนวน 8 ชิ้น/เหลี่ยม ปริมาตร 0.15 ลูกบาศก์เมตร ไม่เกิน 0.20 ลูกบาศก์เมตร ตามที่กฎหมายป่าไม้กำหนด เป็นความคิด โดยทำเป็นอาชีพ อาศัยช่องว่างของกฎหมายดังกล่าว ศาลอุทธรณ์ ภาค 2 ได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ 968/2536 พิพากษาว่ามีการลักลอบบรรทุกไม้ออกจากป่าจำนวนมาก ทำเป็นอาชีพ มีเจตนาทำลายป่า ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของชาติ (เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 15/2536 ของศาลจังหวัดน่าน)⁶⁴

4) การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง ศาลบังคับใช้ทุกเรื่องตามที่พนักงานอัยการขอ เช่น กรณีศาลจังหวัดพะเยาได้บังคับใช้การห้ามประกอบอาชีพบางอย่างเพื่อพิทักษ์สงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติประเภทน้ำ กล่าวคือ จำเลยมีอาชีพดูดส้วม ได้นำอุจจาระเทเจือปนลงในสระน้ำที่ประชาชนใช้บริโภคดื่มกินในฤดูหนาวหลายครั้ง จนมีอุจจาระลอยส่งกลิ่นเหม็น บริโภคไม่ได้ ดังคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ 1236/2533 ของศาลจังหวัดพะเยา และที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ก็คือ ศาลจังหวัดสกลนคร

---

⁶⁴กรณีจำเลยฝ่าฝืนทัศนคติน ปัจจุบันศาลตั้งปรับทัศนคตินทุกราย ดังคำพิพากษาศาลอาญาคดีหมายเลขแดงที่ 2007/2535 และคดีหมายเลขแดงที่ 6632/2535 จำเลยทำทัศนคตินที่ศาลอาญา แต่ไปกระทำผิดอีกที่ศาลจังหวัดพิษณุโลก ศาลอาญาก็สั่งให้ส่งตัวมาศาลอาญา และปรับทัศนคตินทั้งสองราย

อนึ่ง คณะกรรมการประสานงานกระบวนการยุติธรรม ได้ประชุมพิจารณาแก้ไขมาตรา 46 โดยให้ดำเนินคดีเรียกประกันทัศนคตินกับ "ผู้ที่จะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะศาลลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม" แก่จำนวนเงินทัศนคตินจากห้าพันบาทเป็น "ห้าหมื่นบาท" ซึ่งเดิมศาลจะทำทัศนคตินได้เฉพาะกรณีไม่ลงโทษ แต่ร่างใหม่นี้แม้จะลงโทษก็ยังสั่งให้ทำทัศนคตินได้ด้วย เป็นการใช้อย่างกว้างขวาง และมีประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยิ่ง

(สว่างแดนดิน) ได้มีคำพิพากษาให้จำเลยหยุดประกอบกิจการทำนาเกลือและห้ามประกอบอาชีพขายเกลือสินเธาว์ เนื่องจากจำเลยตั้งโรงงานและประกอบกิจการทำนาเกลือ ด้วยการนำน้ำเกลือขึ้นจากใต้ดิน อันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ประเภทดิน ดังคดีหมายเลขแดงที่ 764/2535 ของศาลจังหวัดสกลนคร (สว่างแดนดิน)

5) การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล มีปัญหาเฉพาะผู้ที่กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยเฉพาะผู้ติดยาเสพติด ศาลในส่วนกลางยกคำขอของพนักงานอัยการทุกเรื่อง แต่ศาลในส่วนภูมิภาคบังคับใช้ตามมาตรา 49 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ตามที่พนักงานอัยการขอเกือบทุกเรื่อง เหตุที่ศาลยกคำขอส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ามีพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 98 ได้กำหนดวิธีการที่จะให้ผู้ต้องโทษฐานยาเสพติดให้โทษ ไปควบคุมไว้ในสถานพยาบาลอยู่แล้ว ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเช่นกัน จึงยังไม่สมควรใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยห้ามจำเลยยาเสพติดให้โทษ ตามมาตรา 49 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งการพิจารณาพิพากษาคดีในเรื่องนี้เป็นดุลพินิจของศาล และการที่จำเลยถูกจำคุกในเรือนจำ นับเป็นการตัดโอกาสและอุปสรรคการยาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นหนทางให้จำเลยห่างยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับกรมราชทัณฑ์ได้แยกผู้ติดยาเสพติดให้โทษและมีวิธีการบำบัดรักษาอยู่แล้ว จึงไม่สมควรที่ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่าจำเลยจะต้องไม่ยาเสพติดให้โทษตามมาตรา 49 อีก ทั้งหากศาลบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 49 แล้ว โจทก์ (พนักงานอัยการ) ก็ยังไม่มีพนักงานที่จะคอยควบคุมและติดตามผลตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล หากจำเลยฝ่าฝืน โจทก์ (พนักงานอัยการ) ก็ไม่มีสถานที่จะรับการเยียวยาให้จำเลยเลิกยาเสพติดให้โทษได้อย่างแน่นอนและเด็ดขาด อันจะทำให้เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่จำเลยและสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 98 กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่จำเลยต้องโทษเป็นครั้งที่สาม เมื่อพ้นโทษแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยคำสั่งรัฐมนตรีนำไปควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาล ที่รัฐมนตรีประกาศจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ และให้ทำการบำบัดรักษาจนกว่าจะได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนดว่า เป็นผู้ได้รับการบำบัดรักษาครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับ เพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับสถานพยาบาลดังกล่าวและตามมาตรา 99 ผู้ใดหลบหนีไปในระหว่าง

ที่ถูกควบคุมไว้ในสถานพยาบาล ตามมาตรา 98 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น เมื่อกฎหมายให้อำนาจฝ่ายบริหารที่จะนำผู้ติดยาเสพติดให้โทษไปบำบัดรักษา ศาลจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีคำสั่งห้ามจำเลยอีก

แต่ทางพนักงานอัยการเห็นว่า การดำเนินการตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ มาตรา 98 นี้ ยังไม่อาจนำมาปฏิบัติได้เพราะ

1. ไม่ปรากฏข้อมูลว่ามีผู้ต้องโทษฐานเสพยาเสพติดให้โทษถึงสามครั้งที่จะขอดำเนินการตามมาตรานี้ได้ คงปรากฏแต่ข้อมูลว่าต้องโทษฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครอง ซึ่งไม่สามารถขอดำเนินการตามมาตรานี้ได้
2. ขณะนี้ไม่มีสถานพยาบาลที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะตามมาตรานี้ มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยทุกประเภท ศาลบังคับใช้ให้ตามที่พนักงานอัยการขอเกือบทุกเรื่อง และพนักงานอัยการทั่วประเทศก็ได้มีการขอใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นมาตรการป้องกันกันอย่างกว้างขวางแพร่หลาย ควบคู่ไปกับมาตรการปราบปราม ทำให้การควบคุมการกระทำผิดหรือปัญหาอาชญากรรมได้อย่างครบวงจร ดีกว่าการปราบปรามแต่เพียงอย่างเดียว และแก้ปัญหาด้วยการเพิ่มโทษให้นักขึ้น ซึ่งมีใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องตรงประเด็น โดยเฉพาะปัจจุบันได้มีการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน และห้ามประกอบอาชีพบางอย่างมาใช้ในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าไม้ ที่ดิน และน้ำมากขึ้นโดยลำดับ ดังที่กล่าวมาแล้ว ไม่ว่าพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาลต่างต้นตัว มีการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้กันอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ในกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ไม่ปรากฏว่ามีวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้ง 5 ประเภทดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้เหมาะสมหรือไม่ ประการใดจะได้พิจารณาในบทที่ 5 ต่อไป